

Ville Pitkänen, Jussi Westinen

Sittenkin samanlaisia?

Tutkimus suomalaisten identiteeteistä

© e2 ja Suomen Kulttuurirahasto

ISBN 978-952-7047-09-5

Ulkoasu suunnittelu ja taitto: Juha Rätty / j-form.fi

Kirjapaino Öhrling 2018

Saatteeksi

Muun Euroopan tapaan Suomesta on tullut jakolinjojen maa, jossa ihmiset ottavat mittaa toisistaan ja ärsyyntymisen kynnyks on matala. Julkisesta keskustelusta voisi päätellä, että yhteiskunta jakautuu poteroihin, joissa kansalaisilla on tyystin erilaiset arvot ja identiteetit. Dialogin sijaan haetaan konfliktia, liittolaisten sijaan vihollisia.

Julkinen keskustelu voi kuitenkin johtaa harhaan. Pintakuuhujen alla ajatukset voivat virrata rauhallisemmin samaan suuntaan. Erilaisia ihmisiä voivat yhdistää yllättävätkin tekijät. Minkä verran tiedämme tästä?

Keväällä 2017 Suomen Kulttuurirahasto ja ajatuspaja e2 päättivät käynnistää tutkimushankkeen, jossa tartutaan näihin teemoihin poikkeuksellisen laajaan aineistoon nojaten. Yli 6 000 erilaisista taustoista tulevaa suomalaista maan eri osista on vastannut kyselyyn identiteeteistä ja arvoista.

Tässä tutkimuksessa tarkastellaan suomen- ja ruotsinkielisiä. Lisäksi suunnitteilla on jatkotutkimus, jossa tarkastellaan suurimpia kielivähemmistöjä. Se tulee täydentämään kuvaa Suomessa asuvien identiteeteistä.

Tutkimuksen suunnittelussa ja toteutuksessa tukena on ollut seurantar ryhmä, jonka puheenjohtajana toimi professori **Anne Birgitta Pessi** Suomen Kulttuurirahaston hallituksesta. Ryhmän jäseniä olivat johtaja **Leif Jakobsson** Svenska kulturfondenista, johtaja **Paula Laine** Sitrasta, yliasiamies **Antti Arjava** Kulttuurirahastosta sekä e2:n edustajina professori **Ilkka Ruostetsaari** ja johtaja **Karina Jutila**. Suunnittelussa mukana oli myös tohtori **Pilvi Torsti** ennen siirtymistään kansanedustajaksi.

Tutkimuksen käytännön toteutuksesta, analyysistä ja raportin kirjoittamisesta vastasivat e2:n tutkijat VTT **Ville Pitkänen** ja VTT **Jussi Westinen**.

Tulokset raportoidaan vuoden 2018 aikana neljässä osassa. Tämä ensimmäinen julkaisu kertoo, mistä tekijöistä suomalaisten identiteetit muodostuvat. Toinen osa käsittelee yhteiskunnallisten asenteiden erilaisuutta ja samanlaisuutta. Kolmannessa osassa tarkastellaan ruotsinkielistä väestöä ja neljännessä selvitetään, mitkä asiat ovat suomalaisille pyhiä.

Kiitämme kaikkia työssä mukana olleita. Toivomme, että tutkimus auttaa ymmärtämään millaisia olemme ja antaa eväitä yhteiskunnan kehittämiseen.

Helsingissä 12.3.2018

Antti Arjava

yliasiamies

Suomen Kulttuurirahasto

Karina Jutila

johtaja

e2

Sisältö

Saatteeksi	1
Tiivistelmä tuloksista	4
Johdanto	6
Suomalaisten monikerrokset identiteetit	6
Tutkimuksen tavoitteet ja aineisto	7
Mikä määrittää suomalaisten identiteettiä?	10
Perhe, lapsuus ja ystävät tärkeitä kaikille, mutta erityisesti nuorille	10
Nuoret ja yliopistokoulutetut painottavat koulutusta, yli 60-votiaat ja johtavassa asemassa olevat työtä	13
Ylimpiin luokkiin kuuluvat korostavat sosiaalista statustaan	16
Sukupuoli tärkeä arvokonservatiiveille	18
Sukupolvikokemukset painottuvat nuorissa ja vanhoissa	19
Uskonnollisuus ja vapaaehtoistyö kulkevat käsi kädessä	20
Ulkonäkö ja sosiaalinen media ovat nuorille tärkeämpiä kuin muille	22
Vasemmistoliittolaisille poliittinen kanta tärkeä, kokoomuslaiset korostavat luokkataustansa	24
Onko paikkasidonnaisilla identiteeteillä merkitystä?	27
Suomalaiset painottavat sekä paikallisuutta, alueellisuutta että kansainvälisyyttä	27
Keskustan kannattajat kiinnittyvät kotiseutuunsa, vihreät ja vasemmistoliittolaiset eivät	30
Lähiympäristö on tärkein maaseudulla kasvaneille ja siellä asuville	32
Kotikuntaan samastutaan kaikenkokoisissa kunnissa	34
Maakunnat identiteetin lähteenä Etelä- ja Pohjois-Karjalassa, Pohjanmaalla ja Pohjois-Suomessa	36

Heimot tarkastelussa – eteläpohjalaisuus, karjalaisuus ja savolaisuus ovat väkevästi koettuja	40
Ovatko pohjalaiset näyttämisenhaluisia, karjalaiset puheliaita ja savolaiset uteliaita?	43
Nuoret kaupunkilaisnaiset ja keski-ikäiset maakuntien miehet: enemmän yhteistä kuin eroja	47
Päätelmät: suomalaiset ovat pohjimmiltaan samanlaisia	49
Elämänvaihe ja sosiaalinen status näkyvät	49
Alueelliset identiteetit yllättävän tärkeitä	50
Eriytymisen tutkimiselle tarvetta	51
Lähteet	55
Kirjallisuus	55
Muut lähteet	58
Liitteet	59

Tiivistelmä tuloksista

Tämä tutkimus osoittaa, että suomalaisten identiteetit rakentuvat paitsi lähipiirin ja harrastusten, myös suomalaisuuden, äidinkielen, koulutuksen ja työn ympärille. Nämä tekijät ovat tärkeitä yli 80 prosentille suomalaisista ja niiden merkitys on vähäinen vain muutamalle prosentille. Suomalaiset ovat identiteetiltään hyvin samankaltaisia sukupuolesta, iästä, asuinpaikasta tai esimerkiksi poliittisesta kannasta riippumatta.

Myös lähiympäristö, kotikunta ja maakunta ovat tärkeitä lähes kaikille, mutta toisaalta suomalaisten identiteettejä määrittävät laajasti myös pohjoismaalaisuus ja eurooppalaisuus. Noin kaksi kolmasosaa suomalaisista pitää sekä lapsuuden kasvuympäristöään että nykyistä asuinseutuaan tärkeinä. Myös kunta ja maakunta ovat olennaisia identiteetin osatekijöitä. Kansainvälisyys ja paikallisuus eivät ole ristiriidassa keskenään.

Vaikka kokonaiskuva on hämmästyttävän yhdenmukainen, väestöryhmi- en välillä on painotuseroja. Ikä on yksi merkittävimmistä identiteettieroja selittävistä tekijöistä. Nuorille keskimääräistä tärkeämpiä ovat esimerkiksi ystävät, koulutus ja harrastukset, kun yli 60-vuotiaat painottavat työtä. Myös yliopistokoulutetut korostavat muita enemmän koulutusta. Tulokset viittaavat siihen, että erityisesti työn kohdalla kyse on sukupolvien välisistä eroista: nuoremmille ikäluokille työ ei ole yhtä tärkeä kuin suurille ikäluokille.

Uskonto, poliittinen kanta ja yhteiskuntaluokka ovat sen sijaan tärkeitä vähemmistölle. Uskontoa ja poliittista kantaa pitää identiteettinsä kannalta tärkeänä vain noin kolmannes. Yhteiskuntaluokka on merkityksellinen reilulle 40 prosentille.

Vaikka suomalaisia ei voi pitää erityisen luokkaorientoituneina, ylemmäs- sä keskiluokassa ja yläluokassa selvä enemmistö arvioi yhteiskuntaluokan tärkeäksi identiteettinsä kannalta. Luokkaidentiteetti on erityisen vahva niillä, jotka ovat kasvaneet ylemmän keskiluokan perheessä ja jotka nykyi- sin samastuvat ylempään keskiluokkaan. Luokan merkitys on vähäisempi keskiluokkaan tai työväenluokkaan samastuvien joukossa.

Lapsuuden kasvuympäristö – kylä, taajama, kaupunginosa tai lähiö – on erityisen tärkeä sekä maaseudun haja-asutusalueilla, että suurten kaupunkien keskustoissa varttuneille. Oman asuinkunnan tai -kaupungin kokeminen tärkeäksi osaksi identiteettiä ei ole sidoksissa kuntakokoon.

Identiteetit linkittyvät myös puoluekantaan. Keskustan kannattajille alueelliset identiteetit ovat selvästi tärkeimpiä. Tämä näkyy erityisesti kiinnittymisessä lapsuuden kasvuympäristöön, suvun kotiseutuun ja heimoihin. Vihreiden ja vasemmistoliiton kannattajille alueelliset identiteetit ovat vähiten tärkeitä.

Alueellinen kiinnittyminen vaihtelee suuresti maakunnittain. Etelä- ja Pohjois-Karjalassa, Etelä-Pohjanmaalla, Pohjanmaalla ja Lapissa asuvat pitävät maakuntaa identiteettinsä kannalta keskimääräistä tärkeämpänä. Päijät-Häme on puolestaan selkein esimerkki heikon maakuntaidentiteetin maakunnasta. Maakuntaa ylipäätään korostaa identiteetissään kaksi kolmesta suomalaisesta.

Vahva maakunnallinen identiteetti liittyy myös siihen, miten suomalaiset samastuvat heimoihin. Niihin samastuu vajaa puolet suomalaisista. Karjalaisuus, pohjalaisuus ja savolaisuus ovat väkevästi koettuja. Eteläkarjalaisista 73 ja pohjoiskarjalaisista 72 prosenttia kokee kuuluvansa karjalaisten heimoon. Savolaisuus on yhtä vahvaa kuin karjalaisuus: 71 prosenttia niin eteläsavolaisista kuin pohjoissavolaisista samastuu savolaisten heimoon. Lisäksi eteläpohjalaisista 75 prosenttia kokee kuuluvansa eteläpohjalaisten heimoon.

Johdanto

Suomalaisten monikerroksiset identiteetit

”Trumpin voitto liittyi äänestäjien identiteetteihin.”

”Verkko on nuorille identiteetin rakentamisen areena.”

”Ammatti-identiteetit ovat jatkuvassa muutoksessa.”

”Jääkiekkomaajoukkueen peli-identiteetti pohjautuu puolustamiseen.”

”Museot vahvistavat paikallisia ja alueellisia identiteettejä.”

Nämä satunnaiset poiminnat uutisvirrasta osoittavat, kuinka arkipäiväistä identiteettipuheesta on tullut. Identiteetillä voidaan viitata lähes mihin tahansa asiaan, joka on oleellinen yksilön tai ryhmän kannalta. Yksimielisyyttä vaikuttaa olevan siitä, että identiteetit vaikuttavat paitsi ihmisten itseymmärrykseen, myös heidän käytökseensä ja tapaansa hahmottaa maailmaa. Epäselvää kuitenkin on, mitä identiteetillä tarkoitetaan.

Identiteetistä puhuminen on usein myös poliittista. Esimerkiksi suomalaisuus ja isänmaallisuus latautuvat poliittisesti, kun niitä käytetään maahanmuuttokeskustelussa.

Myöskään tutkijat eivät ole yksituumaisia siitä, mitä identiteetillä tarkoitetaan. Monitulkintaisuudestaan huolimatta tai ehkä juuri sen takia, identiteetit kuuluvat yhteiskunta- ja humanististen tieteiden tutkituimpiin aiheisiin. Koulukunnasta riippuen painotus voi olla yksilöissä, yksilöiden suhteissa tai ryhmissä.

Yksilöllisen identiteetin teoriat kiinnittyvät yksilön omiin uskomuksiin, arvoihin ja toiveisiin. Ne korostavat yksilön roolia oman identiteettinsä luomisessa ja löytämisessä.¹ Yksilöiden suhteita tarkastelevat teoriat kiinnittyvät ihmisen rooleihin yhteisöissä sekä roolien määrittelyyn ja tulkintaan. Identiteetit muodostuvat aina suhteessa toisiin² ja tilanteesta riippuen yksilö voi omaksua esimerkiksi lapsen, vanhemman, puolison, työkaverin, asiakkaan tai jonkin muun sosiaaliseen kanssakäymiseen liittyvän roolin. Nämä lähestymistavat vastaavat eri näkökulmista kysymykseen ”kuka minä olen?”.

Kollektiivisen identiteetin teorioiden lähtökohtana on ihmisten identifioituminen niihin ryhmiin ja sosiaalisiin kategorioihin, joihin he kuuluvat ja joille he antavat merkityksen. Uskomukset, arvot ja asenteet kumpuavat identifioitumisesta tiettyyn ryhmään.³ Kollektiivinen identiteetti voi viitata mo-

nenlaisiin ryhmäidentiteetteihin, kuten etniseen ryhmään, kansallisuuteen tai perheeseen. Tämä lähestymistapa vastaa kysymykseen ”mihin minä kuulun?”

Riippumatta siitä, sitoudutaanko yksilölähtöisiin tai kollektiivisiin näkökulmiin, yhtä mieltä ollaan siitä, ettei yksilön identiteetti ole annettu, vaan se syntyy tietoisien pohdinnan tuloksena.⁴ Toinen suhteellisen laajasti jaettu näkemys liittyy siihen, että identiteetin sijaan on tarpeen puhua identiteeteistä monikossa. Identifioitumisen kohteet ovat moninaisia, monikerroksisia ja muuttuvia.

Tässä tutkimuksessa identiteetillä tarkoitetaan erilaisia tapoja, joilla ihmiset ymmärtävät itsensä suhteessa itseensä, suhteessa muihin ja suhteessa ympäröivään yhteiskuntaan. Tämän tutkimuksen kannalta ei siis ole erityisen olennaista määritellä identiteettiä tarkkarajaisesti tai tarkastella identiteettiä yhden koulukunnan lähtökohdista, vaan lähteä liikkeelle siitä, että identifioidumme erilaisiin ryhmiin ja alueisiin ja niillä kaikilla on merkitystä sille, millaisia olemme. Tässä tutkimuksessa ollaan kiinnostuneita siitä, mitkä identifioitumisen kohteet ovat ihmisille erityisen tärkeitä ja mitkä vähemmän tärkeitä.

Tutkimuksen tavoitteet ja aineisto

Identiteettitutkimuksissa keskitytään tyypillisesti yhteen identiteetin osatekijään, kuten sukupuoleen, yhteiskuntaluokkaan tai ammattiin. On myös tavallista, että identiteettejä tutkitaan määrällisten menetelmien sijaan laadullisesti esimerkiksi haastattelujen tai ryhmäkeskusteluiden avulla. Tämä on monin tavoin perusteltua, sillä jokaisen ihmisen identiteetti on yksilöllinen, se rakentuu kielellisessä vuorovaikutuksessa ja sitä on vaikea eristää yleisluontoisiksi kategorioiksi. Laadullisten identiteettitutkimusten puutteena voidaan kuitenkin pitää sitä, että niiden avulla ei saada luotettavasti tietoa siitä, kuinka tärkeitä eri identifioitumisen kohteet ovat kansalaisille keskimäärin ja erityisesti suhteessa toisiinsa.

Tutkittua, kyselyaineistoihin nojaavaa tietoa suomalaisten identiteetin rakennuspalikoista on vain vähän. Tämä tutkimus keskittyy kahteen pääkysymykseen:

1. Kuinka tärkeitä identiteetin eri rakennustekijät ovat suhteessa toisiinsa?
2. Minkälaisia eroja identiteeteissä on havaittavissa eri vastaajaryhmissä?

Tutkimuksen ensimmäisessä osiossa käsitellään, mitkä eri tekijät vaikuttavat ihmisten identiteetin rakentumiseen ja miten tärkeinä niitä pidetään. Analyysissä tarkastellaan yksilön lähipiirin (perhe, suku, ystävät, lapsuuden/nuoruuden kasvuolosuhteet), elinpiirin (työ, koulutus, harrastus, vapaaehtois- ja kansalaistoiminta, sosiaalinen media), ryhmäpohjaisten kategorioiden (yhteiskuntaluokka, sukupuoli, äidinkieli, sukupuoli, vähemmistö) sekä yhteiskunnallisen orientaation ja vakaumuksen (poliittinen kanta ja uskonnollisuus) merkitystä identiteetille.

Tutkimuksen toisessa osiossa pureudutaan siihen, mikä merkitys eri alueellisilla yhteisöillä on identiteetille. Käsitelyssä on viisi tasoa: lähiympäristö, kuntataso, maakuntataso, kansallinen taso ja kansainvälinen taso. Osiossa ollaan kiinnostuneita siitä, onko alueellisilla yhteisöillä edelleen merkitystä muuttoliikkeestä ja monin tavoin yksilökeskeisestä kulttuurista huolimatta.

Tutkimushanketta varten tehtyihin kyselytutkimuksiin vastasi 6 938 henkilöä. Kysely toteutettiin Taloustutkimuksen Internetpaneelissa (N=4313) sekä käyntihaastatteluin (N=1965) (ks. **liite 1**). Lisäksi tutkimusta varten kerättiin erillinen ruotsinkielisten käyntihaastatteluaineisto (N=660).

Tämän raportin tulokset perustuvat 6 398 henkilön kyselytutkimusvastauksiin. Yhdistelmäaineisto pitää sisällään Internetpaneelaineiston, käyntihaastattelut sekä osan ruotsinkielisiltä koottua erillisaineistoa (N=120). Ruotsinkielisien vastaajien määrä on suhteutettu heidän väestöosuuteensa.

Eri keruutavat tuottivat jossain määrin eri jakaumia (ks. **liite 2**), mutta yhdistelmäaineisto tasaa näitä eroja. Käyntihaastatteluissa identiteetin eri osatekijät koettiin järjestelmällisesti tärkeämmiksi kuin Internetpaneelissa.⁵ Erityisesti sukupuoli, vapaaehtois- ja kansalaistoiminta, lapsuuden ja nuoruuden lähiympäristö ja silloinen maakunta koettiin käyntihaastattelussa tärkeämmäksi. Eri aineistonkeruumenetelmissä väestövinoumat ovat hieman erisuuntaisia ja siksi ne osittain kumoavat toisiaan yhdistetyssä aineistossa. Raportissa käytettyjen aineistojen yhdistelmä antaa siis luotettavimman mahdollisen kuvan tutkimuskohteista.⁶

Kysely toteutettiin 5.10.2017–11.1.2018. Otos edustaa Suomen aikuisväestöä (18–79-vuotiaat), ja tulokset on painotettu iän, sukupuolen ja asuinpaikan mukaan (ns. oikaisupaino). Yksityiskohtaisemmat tiedot kyselytutkimuksen toteutuksesta on esitetty **liitteessä 1**. Raportoidut erot ryhmien välillä ovat tilastollisesti merkitseviä (Khin neliö -testi tai F-testi yksisuuntaisessa varianssianalyysissä).

Identiteetikäsitteen monitulkintaisuudesta johtuen patteristoa testattiin kesäkuussa 2017 laadullisessa esitutkimuksessa, jonka tavoitteena oli paitsi

testata väittämien ymmärrettävyyttä ja toimivuutta, myös arvioida, millä tavoin termi "identiteetti" käsitetään ja millä tavoin identiteettejä sanoitetaan. Esitutkimus piti sisällään neljä ryhmäkeskustelua, joihin oli kutsuttu kaikkiaan 40 henkeä. Ryhmät oli jaettu kahteen sosioekonomisen aseman perusteella. Nämä ryhmät jaettiin vielä kahteen pienryhmään iän perusteella, jotta kukin ryhmä saattoi keskustella omaan viiteryhmäänsä lähimmin kuuluvien kanssa. Esitutkimuksen toteutuksesta vastasi Taloustutkimus Oy yhdessä e2:n kanssa. Tuloksia on hyödynnetty soveltuvilta osin myös tässä tutkimusraportissa.

Identiteetti käsitettiin esitutkimuksessa moninaisesti. Keskustelijat painottivat eri elämänvaiheita ja -kokemuksia. Esille tulivat myös lähipiiri (perhe, ystävät, suku), alueellisuus, koulutus, työ ja asema yhteiskunnassa, poliittinen kanta, uskonto, sosiaalinen ympäristö, sosiaalinen media ja suhtautuminen maailmaan ja kansainväliseen ympäristöön. Identiteetin kehittyminen nähtiin kertomuksena, jolla on alkupiste ja erotettavissa olevia vaiheita sekä jokin, ajateltu kulkusuunta. Ylipäätään identiteetti hahmottui käsitteeksi, jossa on paljon tarttumapintaa ja joka heijastuu ihmisten arkeen.

Mikä määrittää suomalaisten identiteettejä?

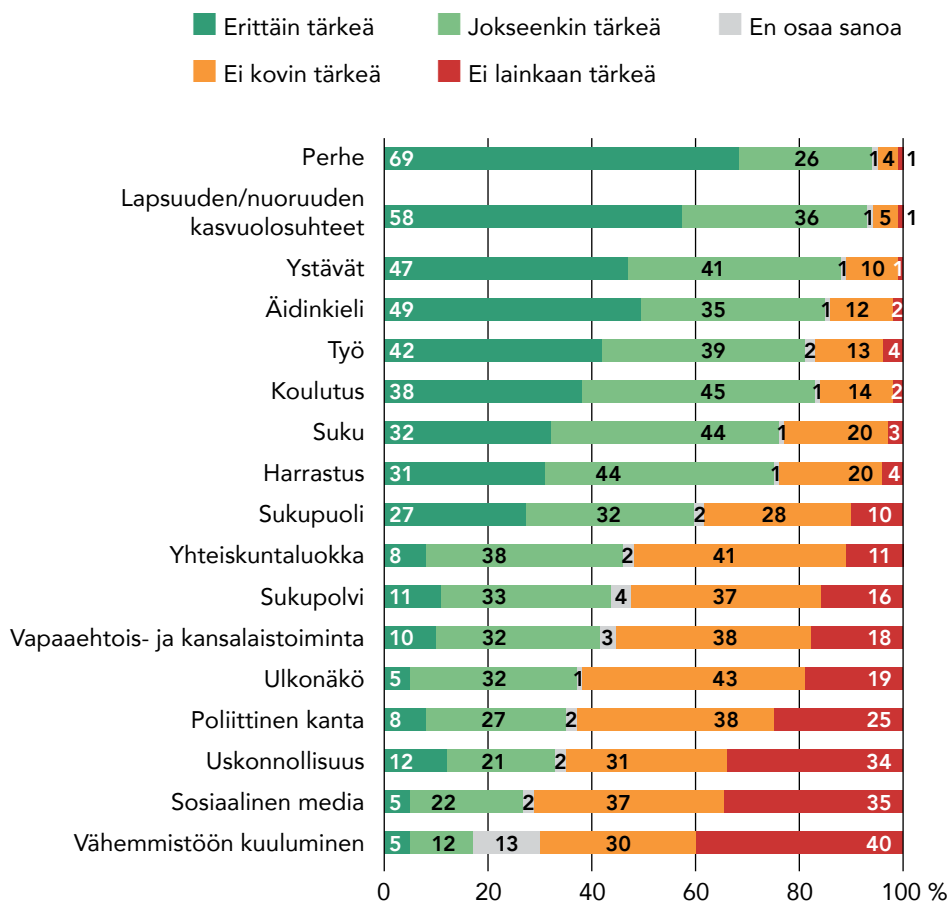
Perhe, lapsuus ja ystävät tärkeitä kaikille, mutta erityisesti nuorille

Kuvio 1⁷ osoittaa, että perhe on tärkein tekijä suomalaisten identiteetin kannalta. Se on erittäin tai jokseenkin tärkeä 95 prosentille suomalaisista. Perheellä viitataan tilastollisissa määrittelyissä tavallisesti saman talouden avio- tai avopuolisoihin tai parisuhteensa rekisteröineisiin henkilöihin ja heidän mahdollisiin lapsiinsa sekä yksinhuoltajaperheisiin. Identiteetin näkökulmasta perhe käsitetään kuitenkin huomattavasti laajemmin. Perhe voi yksilön elämäntilanteesta riippuen viitata myös vanhempiin, sisaruksiin tai lapsiin vaikeivat perheenjäsenet asuisikaan samassa taloudessa. Tästä kertoo sekin, että myös yhden hengen talouksissa asuvista yli 90 prosenttia pitää perhettä identiteettinsä kannalta erittäin (63%) tai jokseenkin tärkeänä (29%).

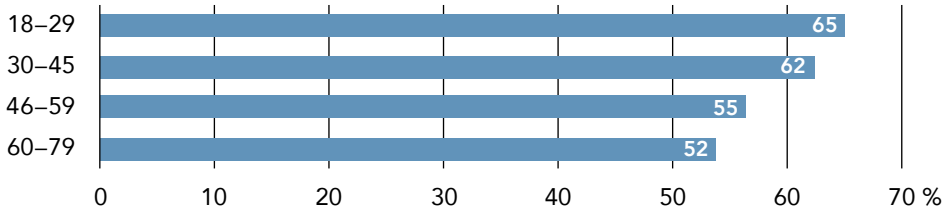
Erittäin tärkeäksi suomalaiset kokevat myös lapsuuden kasvuolosuhteet (erittäin tärkeä 58%, jokseenkin tärkeä 36%). Tulos korostaa lapsuuden ja nuoruuden suurta merkitystä identiteetin kehityksessä. Tutkimusten mukaan lapsuuden perheellä on keskeinen vaikutus ihmisen minuuden kehittymiseen ja sosiaaliseen ymmärryksen rakentumiseen.⁸ Identiteetin näkökulmasta perhe sekä lapsuuden ja nuoruuden kasvuolosuhteet ovat ajatuksellisesti lähellä toisiaan, koska ihmiset mieltävät perheen laajasti.

Myös tutkimushanketta varten toteutetussa laadullisessa tutkimuksessa koehenkilöt korostivat lapsuuden ja nuoruuden merkitystä omalle identiteetilleen, mutta sen ei koettu determinoivan identiteettiä. Osallistujat kokivat, että oma identiteetti saattaa kehittyä täysin vastakkaiseen suuntaan kuin mihin lähtökohdat viittaavat. Tästä huolimatta ne kuitenkin kulkevat osana ihmistä, minuuden juurina ja peilinä.⁹

Kuvio 1. Kuinka tärkeinä pidät seuraavia asioita identiteettisi kannalta? (%)



Kuvio 2. Lapsuuden ja nuoruuden kasvuolosuhteiden merkitys identiteetin kannalta eri ikäryhmissä (erittäin tärkeä, %)



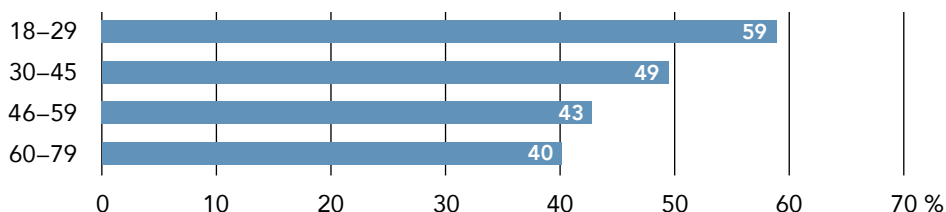
Lapsuuden ja nuoruuden merkitys on sitä tärkeämpi, mitä nuoremmasta vastaajasta on kysymys. **Kuviosta 2** ilmenee, että alle 30-vuotiaista 65 prosenttia pitää lapsuutta erittäin tärkeänä. Yli 60-vuotiaiden kohdalla osuus on pudonnut reiluun 50 prosenttiin. Tulokset tuntuvat luontevilta, sillä nuorien, opintojaan suorittavien tai työuransa ensiaskeleita ottavien suomalaisten ajallinen etäisyys lapsuuteen ja nuoruuteen on vielä verrattain lyhyt, kun taas iän karttuessa ”henkinen yhteys” lapsuuteen alkaa ohentua. Elämänpiirin laajetessa ja kokemusten karttuessa identifioitumisen kohteet muuttuvat ja saavat uusia painotuksia.

Vajaa puolet vastaajista pitää ystävien merkitystä identiteetin kannalta erittäin tärkeänä (47%), mutta kuten **kuvio 3** osoittaa, ikä vaikuttaa painotuksiin. Nuoremmille ikäryhmille ystävät ovat tärkeämpiä kuin vanhemmille ikäryhmille. Alle 30-vuotiaista 59 prosenttia pitää ystäviä erittäin tärkeänä, kun yli 60 vuotiaista näin ajattelee noin 40 prosenttia.

Ryhmäkeskusteluissa omaa identiteettiään analysoineet suomalaiset korostivat minuuden jatkuvaa muutosta. Identiteettiä ei pidetty staattisena, vaan sen nähtiin olevan jatkuvassa muutoksessa. Identiteetin katsottiin kehittyvän eräänlaisena kertomuksena, jolla on alkupiste ja erotettavissa olevia vaiheita sekä jokin, ajateltu kulkusuunta. Laadullisen tutkimuksen havainto on tässä suhteessa hyvin linjassa iän vaikutusta korostavien määrällisten tulosten kanssa.¹⁰

Suvun nimeää erittäin tärkeäksi 32 prosenttia suomalaisista eli sen merkitys ei ole aivan yhtä suuri kuin perheen ja ystävien. Suvun merkitys on sitä suu-

**Kuvio 3. Ystävien merkitys identiteetin kannalta eri ikäryhmissä
(erittäin tärkeä, %)**



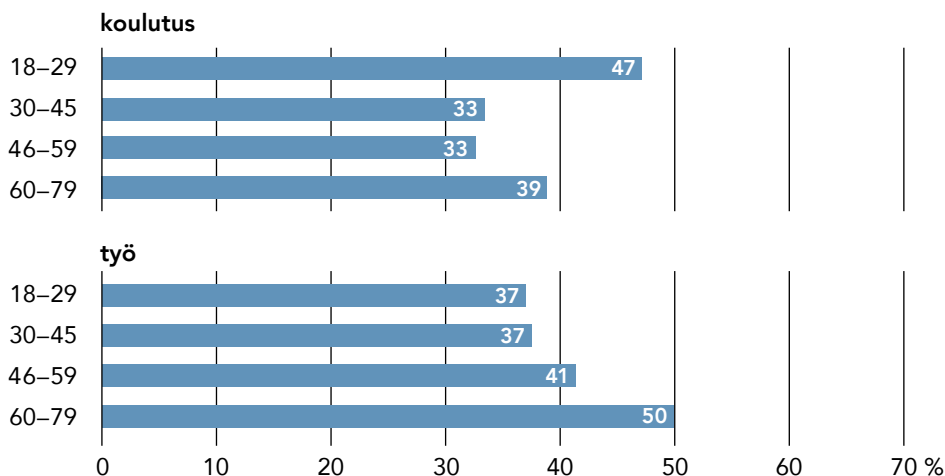
remppi, mitä uskonnollisemmasta vastaajasta on kysymys. Vähäisempi suvun merkitys on kansalaisilla, jotka luokittelevat itsensä erittäin arvoliberaaleiksi. Kenties tulos heijastelee arvoliberaaliuteen liitettyä yksilöllisyyden korostamista. Olennainen havainto näistä suomalaisten tärkeiksi kokemista kategorioista on se, että ne kaikki liittyvät yksilön ja hänen läheistensä välisiin suhteisiin. Ihmiset rakentavat identiteettiään suhteessa muihin ihmisiin ja on luontevaa, että yksilön identiteetin kannalta tärkeimpiä ovat lähipiiriin kuuluvat ihmiset.

Nuoret ja yliopistokoulutetut painottavat koulutusta, yli 60-vuotiaat ja johtavassa asemassa olevat työtä

Työtä ja koulutusta pitää erittäin tai jokseenkin tärkeänä yli 80 prosenttia suomalaisista. Havainnot ovat hyvin linjassa suomalaisen työelämä tutkimusten kanssa, joissa toistuu ajatus suomalaisen kulttuurin vahvasta työorientaatiosta.¹¹ Toisaalta Suomi on tunnetusti myös hyvin koulutusmyönteinen yhteiskunta. Tilastollisesti koulutuksellinen identiteetti onkin yhteydessä työidentiteettiin, ja niiden välillä vallitsee jokseenkin vahva korrelaatio.

Laadullisissa ryhmäkeskusteluissa korostettiin ylipäätään Suomen historiaa tarinana työstä ja taloudesta: niin nousukauden kuin lamankin aikana suomalainen tekee työtä, ja hänen ominaisuuksiaan ovat uutteruus, sinnikkyys ja raataminen, mutta myös innovatiivisuus ja uuden luominen.¹² Nämä havainnot ovat linjassa työn merkitystä korostavien määrällisten tulosten kanssa.

Kuvio 4. Koulutuksen ja työn merkitys identiteetin kannalta eri ikäryhmissä (erittäin tärkeä, %)

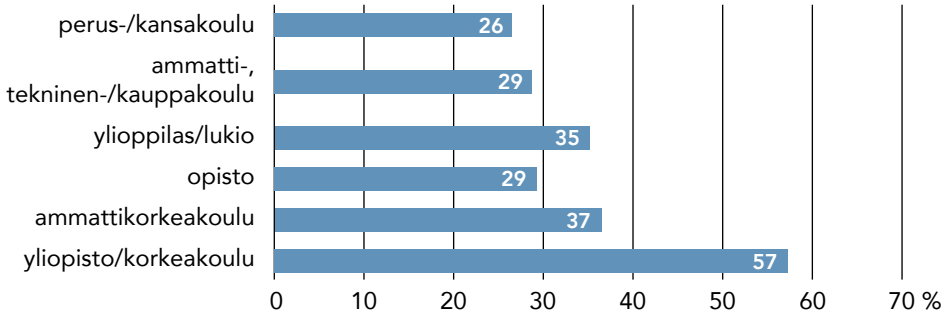


Ikä erottelee vastaajia (**kuvio 4**): lähes puolet alle 30-vuotiaista pitää koulutusta identiteettinsä kannalta erittäin tärkeänä, yli 30-vuotiaille koulutuksen merkitys on vähäisempi. Tässäkin ajallinen etäisyys kouluttautumiseen toimii luontevana selittävä tekijänä. Mielenkiintoista on kuitenkin, että koulutuksen merkitys alkaa jälleen korostua eläkeikää lähestyvien ja eläkeikäisten keskuudessa.

Työn merkitys korostuu yli 60-vuotiaissa, joista 50 prosenttia pitää sitä erittäin tärkeänä – ero muihin ikäryhmiin on selkeä. Työn kohdalla mielenkiintoinen kysymys liittyykin siihen, missä määrin kysymys on elinkaari muutoksista ja missä määrin sukupolvieroista. Kyse on elinkaari muutoksista, mikäli oletetaan, että työn merkitys korostuu kansalaisen saavuttaessa tietyn iän. Eläkeiän lähestyessä kansalainen alkaa mieltää työuransa yhä merkityksellisemmäksi ja korostaa sen merkitystä identiteettinsä kannalta.

Sukupolvipolvieroista on sen sijaan kysymys, mikäli ikäryhmien väliset erot liittyvät eri vuosikymmenillä syntyneiden erilaiseen kokemusmaailmaan. Selitystä voidaan hakea esimerkiksi muuttuneista työmarkkinoista. 1940- ja 1950-luvulla syntyneiden ikäluokkien työllisyys on ollut korkeaa, ja heidän työuransa ovat olleet pitkiä. Vastaavasti työelämän epävarmuuteen altistuneille sukupolville työ ei enää ole aivan yhtä tärkeä identiteetin rakennuspalanen kuin vanhemmille sukupolville.

**Kuvio 5. Koulutuksen merkitys identiteetin kannalta
koulutustaustan mukaan (erittäin tärkeä, %)**



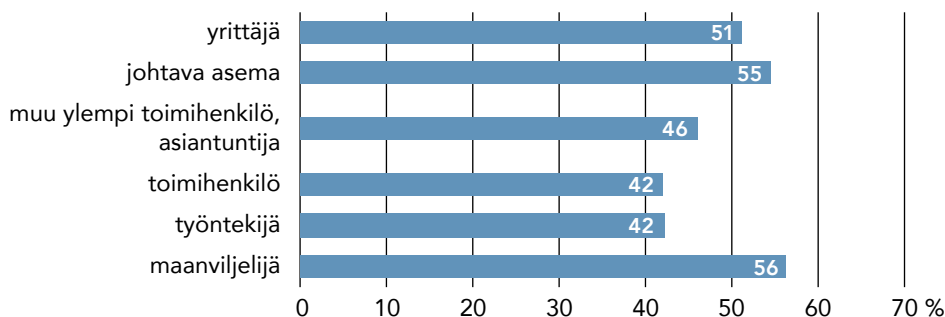
Toinen selittävä tekijä voi liittyä elämäntapojen muutoksiin. Kenties nuoremmissa ikäluokissa vapaa-ajalle ja elämyksellisyydelle annetaan ylipäätään suurempi arvo ja tämä heijastuu työn merkityksen hienoisena heikentymisenä identiteetin kannalta.

Aineiston perusteella ei voi tehdä lopullisia johtopäätöksiä aiheesta, mutta tulokset viittaavat siihen, että kyse on pikemminkin sukupolvien välisistä eroista kuin elinkaarimuutoksista. Ennen kaikkea tästä kertoo nuorempien ikäluokkien samankaltaisuus ja yli 60-vuotiaiden erottuminen muista ikäluokista.

Toisaalta on myös tärkeä korostaa, etteivät erot ole kokonaisuudessaan kovin suuria, eikä tulosten perusteella voi tehdä sellaista johtopäätöstä, että nuoremmissa ikäpolvissa työn merkitys olisi olennaisesti heikentynyt. Alle 30-vuotiaistakin työtä pitää identiteettinsä kannalta erittäin tai jokseenkin tärkeänä peräti 79 prosenttia. Yli 60-vuotiaissa osuus on 85 prosenttia.

Iän ohella myös ammattitausta ja koulutus vaikuttavat hieman siihen, kuinka tärkeänä työtä pidetään. **Kuvio 5** havainnollistaa, että erityisesti yliopistokoulu-
lutetut (57%) pitävät koulutustaustaa tärkeänä oman identiteettinsä kannalta. Vastaava lukema perus- tai kansakoulun käyneiden keskuudessa on karkeasti neljännes. Tulos on linjassa aikaisemman tutkimuksen kanssa, jonka mukaan yliopistoympäristö sosiaalistaa korostamaan koulutusta identiteetin osana.¹³

Kuvio 6. Työn merkitys identiteetin kannalta ammattiryhmän mukaan (erittäin tärkeä, %)



Sama trendi on nähtävissä myös ammattitaustan perusteella. Johtavassa asemassa olevat sekä ylemmät toimihenkilöt ja asiantuntijat korostavat koulutusta muita enemmän. Tulos on odotettu, sillä näissä ryhmissä korkeakoulutettujen osuus on keskimääräistä suurempi.

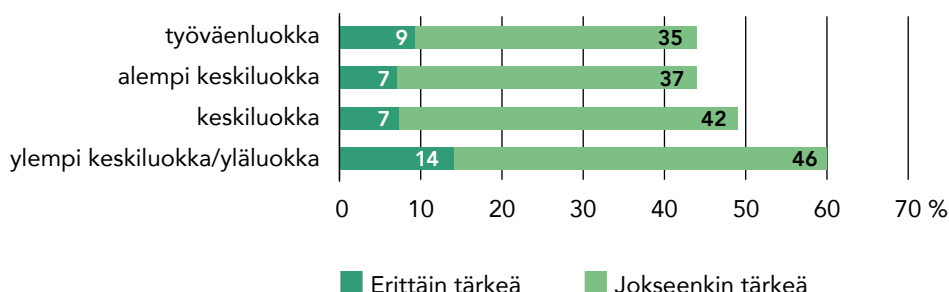
Kuvio 6 osoittaa, että työn merkitys identiteetin kannalta korostuu erityisesti maanviljelijöiden, yrittäjien ja johtavassa asemassa olevien keskuudessa. Tulos kertoo todennäköisesti siitä, että nämä ammattitaustat edellyttävät keskimääräistä suurempaa sitoutumista, jolloin työ määrittää identiteettiä enemmän kuin perinteisissä palkansaaja-ammateissa.

Ylimpiin luokkiin kuuluvat korostavat sosiaalista statustaan

Noin 85 prosenttia suomalaisista kokee kuuluvansa johonkin yhteiskuntaluokkaan, mutta enemmistölle se ei ole tärkeä identiteetin näkökulmasta. Yhteiskuntaluokkaa pitää "erittäin tärkeänä" alle kymmenesosa suomalaisista ja jokseenkin tärkeänä 38 prosenttia. Suomalaisia ei tämän perusteella voida siis pitää erityisen luokkaorientoituneina.¹⁴

Yhteiskuntaluokan osalta mielenkiintoinen ero liittyy vastaajien henkilökohtaiseen luokkasamastumiseen. Vastaajat saivat itse määrittellä, mihin luokkaan he kuuluvat ja arvioida erikseen, kuinka tärkeänä he pitivät luokkaa oman identiteettinsä kannalta.

Kuvio 7. Yhteiskuntaluokan merkitys identiteetin kannalta oman yhteiskuntaluokan mukaan (%)



Kuten **kuvio 7** osoittaa, luokkaa erittäin tärkeänä pitää harva. Alempaan keskiluokkaan tai keskiluokkaan itsensä sijoittavista luokan kokee erittäin tärkeäksi vain 7 prosenttia ja työväenluokkaisista 9 prosenttia. Ylempään keskiluokkaan kuuluvista näin ajattelee hieman useampi (14%).

Kun tarkasteluun otetaan mukaan myös ne, joiden mielestä luokka on identiteetin kannalta jokseenkin tärkeä, ylemmän keskiluokan ja yläluokan ero muihin yhteiskuntaluokkiin verrattuna korostuu. Ylemmässä keskiluokassa ja yläluokassa selvä enemmistö (60%) pitää luokkaa identiteettinsä kannalta tärkeänä, muissa yhteiskuntaluokissa näin ajattelee vähemmistö.

Aikaisemmassa tutkimuksessa on havaittu, että työväenluokkaan samastuminen on vahvistunut työntekijöiden keskuudessa ja ylempään keskiluokkaan samastuminen on vahvistunut ylempien toimihenkilöiden ja johtajien keskuudessa 2000-luvulla.¹⁵ Tässä suhteessa on mielenkiintoista, että luokan merkitys identiteetin kannalta on suurin juuri ylempään keskiluokkaan tai yläluokkaan itsensä sijoittavien keskuudessa.

Ylemmän keskiluokan ja yläluokan erottautuminen muista yhteiskuntaluokista näkyy hyvin esimerkiksi kulutustottumuksista. Ylemmän keskiluokan ja yläluokan edustajat erottuvat muista luokista erityisesti runsaamman kulttuurin kulutuksen kautta, mutta he käyttävät keskimääräistä kuluttajaa enemmän varoja myös esimerkiksi sisustamiseen, koriste-esineisiin ja vaatteisiin. Yksi tulkinta onkin, että ylempien luokkien luokkaidentiteetti konkretisoituu juuri poikkeavan elämäntavan ja elämäntyylin kautta. Vastaavia elämäntapaa ja kulutukseen liittyviä eroja ei ole havaittavissa työväenluokkaisten ja keskiluokkaisten välillä.¹⁶

Yhteiskuntaluokan merkitystä voidaan tarkastella myös luokka-aseman muuttumisen kautta. Niistä, jotka ovat kasvaneet työläisperheessä, mutta jotka katsovat nykyisin kuuluvansa ylempään keskiluokkaan, 53 prosenttia pitää yhteiskuntaluokkaa identiteettinsä kannalta tärkeänä. Vastaava osuus niiden joukossa, jotka ovat kasvaneet työläisperheessä ja jotka katsovat nykyisin kuuluvansa työväenluokkaan, on 46 prosenttia. Luokkanousu ei siis tässä katsannossa luo merkittävää identiteetin vahvistumista.¹⁷

Sen sijaan luokkaidentiteetti on erityisen vahva niillä, jotka ovat kasvaneet ylempään keskiluokan perheessä ja jotka samastuvat ylempään keskiluokkaan. Heistä 69 prosenttia pitää yhteiskuntaluokkaa identiteettinsä kannalta tärkeänä. Prosenttiosuus on kaikkein suurin tarkasteltaessa eri kombinaatioita lapsuuden perheen ja nykyisen luokkasamastumisen välillä. Tämä merkitsee sitä, että korkean sosiaalisen statuksen jatkuvuus lisää todennäköisyyttä korostaa omaa yhteiskuntaluokkaa.

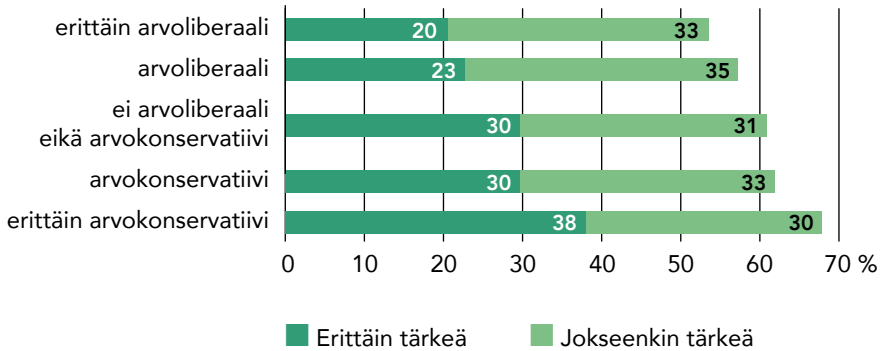
Sukupuoli tärkeä arvokonservatiiveille

Myös sukupuoli on enemmistölle itseyttämisensä kannalta merkityksellinen, vaikkei sitä koetakaan yhtä tärkeäksi kuin monia muita identiteetin rakennuspalikoita. Sukupuolta identiteettinsä kannalta ”erittäin tärkeänä” pitää vajaa kolmannes vastaajista (27%). Jokseenkin tärkeänä sitä pitää 32 prosenttia. Täysin merkityksettömänä sukupuolta pitää vain 10 prosenttia vastaajista. Tulos on mielenkiintoinen, sillä sukupuoli on kiistatta eräs tärkeimmistä ihmisten käyttämistä sosiaalisista kategorioista.

Naiset pitävät sukupuolta identiteetin kannalta vain hieman tärkeämpänä kuin miehet, eivätkä erot suhtautumisessa ole suuria muillakaan taustamuuttujilla tarkasteltuna. Hienoisen poikkeuksen muodostaa suomalaisten sijoittuminen arvoliberaali–arvokonservatiivi-ulottuvuudelle.¹⁸

Kuten **kuvio 8** osoittaa, keskimääräistä tärkeämmäksi sukupuolen identiteettinsä kannalta kokevat erittäin arvokonservatiivit (38% erittäin tärkeä) ja vähiten merkityksellinen se on erittäin arvoliberaaleille (20%). Jakauma antaa viitteitä siitä, että kysymys sukupuoli-identiteetistä liitetään osin keskusteluun perinteisistä sukupuolirooleista. Julkisessa keskustelussa miesten ja naisten luontaisia eroja korostavat tyypillisesti arvokonservatiivisemmat suomalaiset, kun taas arvoliberaalit pyrkivät häivyttämään eroja ja korostamaan yksilöiden merkitystä.

Kuvio 8. Sukupuolen merkitys identiteetin kannalta arvoliberali-arvokonservatiivi-ulottuvuudella (%)



Äidinkieltä pitää tärkeänä yli 80 prosenttia vastaajista, ja se ei erottele vahvasti vastaajia taustamuuttujittain.¹⁹ Vähemmistöidentiteetin erittäin tärkeäksi nimeää vain 5 prosenttia kansalaisista ja jokseenkin tärkeäksi 12 prosenttia. Vähemmistöidentiteeteissä korostuvat toisaalta kuuluminen kielivähemmistöihin, toisaalta seksuaalivähemmistöihin.

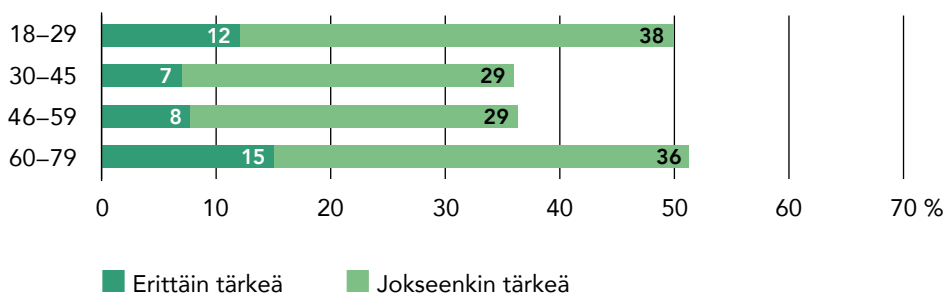
Sukupolvikokemukset painottuvat nuorissa ja vanhoissa

Sukupolvea erittäin tai jokseenkin tärkeänä pitää 44 prosenttia vastaajista. 16 prosentille se on täysin merkityksetön. Sukupolvi on keskimääräistä tärkeämpi yli 60-vuotiaille sekä alle 30-vuotiaille. **Kuviosta 9** ilmenee, että alle 30-vuotiaiden ja yli 60-vuotiaiden keskuudessa sukupolven kokee erittäin tai jokseenkin tärkeäksi noin puolet vastaajista. 30–59-vuotiaiden keskuudessa vastaava lukema on vain noin 35%.²⁰

Yli 60-vuotiaiden keskuudessa korostuu todennäköisesti kokemus suurten ikäluokkien sukupolvesta. Alle 30-vuotiaiden kohdalla voi olla kyse siitä, että sukupolvikeskustelu on aktualisoitunut yhä enemmän viime vuosina ja että nuoruuden formatiiviset kokemukset ovat tuoreita.

Aiempien tutkimusten mukaan sukupolveen samastuminen on voimakkainta suurissa ikäluokissa eli 1940-luvun lopulla syntyneiden keskuudessa, kun taas nuoremmissa ikäluokissa samastuminen on vähäisempää. Ongelmana näissä tutkimuksissa on tosin ollut se, että kyselyissä on ennalta määriteltä sukupolville nimityksiä ja erityisesti 1970-lukulaisilla ja nuoremmilla on ollut vaikeuksia sijoittaa itseään näihin annettuihin sukupolvikategorioihin.²¹

Kuvio 9. Sukupolven merkitys identiteetin kannalta eri ikäryhmissä (%)



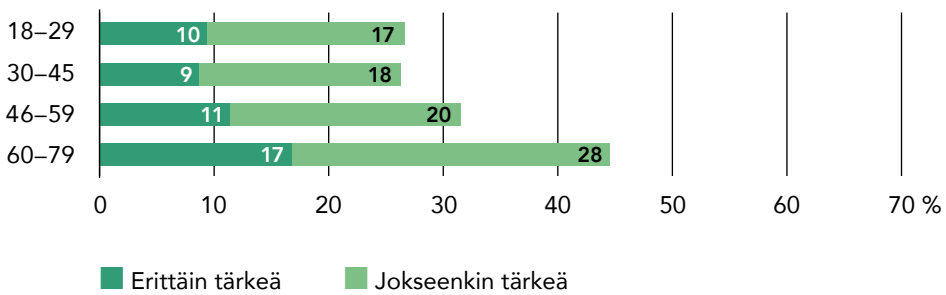
Vaikuttaakin siis siltä, että 1960-, 1970- ja 1980-luvuilla syntyneille sukupolvi ei ole kovin merkittävä tekijä, mutta 1990-lukulaisille ja nuoremmille se jälleen on tärkeä. Aineisto ei kuitenkaan anna vastausta siihen, liittyykö alle 30-vuotiaiden sukupolvikokemus johonkin avainkokemukseen vai onko kyse ainoastaan yhteenkuuluvuudentunteesta suurin piirtein samanikäisten ihmisten kanssa.

Uskonnollisuus ja vapaaehtoistyö kulkevat käsi kädessä

Suomalaisten maallistumisesta kertoo se, että vain 12 prosenttia painottaa uskonnollisuuden erityistä tärkeyttä identiteetissään ja vain kolmannes liittää uskonnollisuuden ylipäätään identiteettiinsä. Uskonnon vähäinen merkitys identiteetin kannalta voi hämmästyttää, sillä noin 70 prosenttia suomalaisista kuuluu evankelisluterilaiseen kirkkoon. Toisaalta kirkon omienkin tutkimusten mukaan tärkeimmät syyt kuulua kirkkoon eivät liity hengellisiin asioihin, vaan kirkon edustamiin arvoihin, kulttuuriin tekijöihin sekä kirkon menoihin.²² Kristinuskon jumalaan ilmoittaa uskovansa noin kolmannes suomalaisista.²³ 2000-luvulla on havaittu myös trendi, jonka mukaan kirkkoon kuulumattomat ovat yhä vähemmän uskonnollisia.²⁴ Vastapainona ovat herätysliikkeisiin kuuluvat ja muut uskonnollisesti aktiiviset, joille uskonnon merkitys on hyvin suuri.²⁵

Uskonnollisuus on läheisesti yhteydessä ylipäätään ihmisten arvomaailmaan. Itsensä hyvin arvokonservatiiviseksi määrittelevistä hienoinen enemmistö (56%) pitää uskonnollisuutta identiteettinsä kannalta erittäin tai jokseenkin tärkeänä. Hyvin arvoliberaaleista näin ajattelee vain 15 prosenttia.

Kuvio 10. Uskonnollisuuden merkitys identiteetin kannalta eri ikäryhmissä (%)



Uskonnollisuuden merkitys ei ole kovin suuri missään ikäryhmässä, mutta kuten **kuvio 10** osoittaa, sen merkitys kasvaa vanhemmissa ikäluokissa. Alle 45-vuotiaissa uskonnollisuutta erittäin tai jokseenkin tärkeänä pitää reilu neljännes vastaajista, yli 60-vuotiaiden keskuudessa lähes puolet.

Ikäryhmien väliset uskonnollisuuden merkitykseen liittyvät erot noudattavat samaa kaavaa kuin ylipäätään luterilainen jumalusko. Luterilaisen uskonnon jumalaan uskotaan keskimääräistä useammin vanhemmissa ikäryhmissä, kun taas vähäisintä usko on 25–34-vuotiaiden keskuudessa.²⁶

Vapaaehtois- ja kansalaistoimintaa identiteettinsä kannalta erittäin tärkeänä pitää 10 prosenttia vastaajista ja jokseenkin tärkeänä 32 prosenttia. Perinteiset taustamuuttajat kuten ikä, sukupuoli ja asuinpaikka eivät vaikuta tuloksiin, mutta uskonnollisuus sen sijaan vaikuttaa voimakkaasti. Hyvin uskonnollisina itseään pitävistä peräti 65 prosenttia pitää vapaaehtoistyötä identiteettinsä kannalta erittäin (23%) tai jokseenkin tärkeänä (42%), kun taas niistä, jotka eivät koe olevansa lainkaan uskonnollisia, näin ajattelee vain 32 prosenttia. Tulosta voi selittää kristillinen arvopohja: uskonnolliset kansalaiset osallistuvat keskimääräistä aktiivisemmin kirkon ja seurakuntien ja mahdollisesti myös muuhun vapaaehtoistoimintaan.

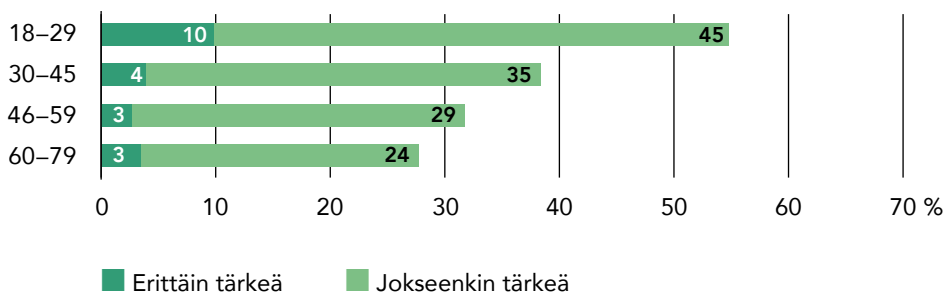
Ulkonäkö ja sosiaalinen media ovat nuorille tärkeämpiä kuin muille

Ulkonäköä erityisen tärkeänä identiteettinsä kannalta pitää vain harva, mutta nuorille se on kuitenkin keskimääräistä tärkeämpi (**kuvio 11**). Erittäin tärkeänä ulkonäköä identiteettinsä kannalta pitää alle 5 prosenttia suomalaisista, mutta alle 30-vuotiaista näin ajattelee noin 10 prosenttia. Ja heistä yli puolet pitää ulkonäköä vähintään jokseenkin tärkeänä identiteettinsä kannalta. Yli 60-vuotiaista näin ajattelee vain reilu neljännes. Alle 30-vuotiaille ulkonäkö on jopa tärkeämpi kuin esimerkiksi yhteiskuntaluokka, sukupuoli tai vapaaehtoistoiminta eli tässä suhteessa nuoret eroavat merkittävästi vanhemmista ikäryhmistä.

Tulos on hyvin linjassa aiemman tutkimuksen kanssa, jonka mukaan suomalaiset suhtautuvat ulkonäköön elämänkaarellisesti siten, että nuorille ulkonäön merkitys on suuri ja ikääntyessä sen merkitys vähenee. Tutkimuksissakin jää hieman avoimeksi, ovatko nuorten ulkonäköön liittyvät odotukset ja paineet lisääntyneet viime vuosina tai vuosikymmeninä vai onko ulkonäkö painottunut aina nuoremmissa ikäryhmissä.²⁷

Kuvio 12 osoittaa, että myös sosiaalisen median merkitys korostuu erityisesti alle 30-vuotiaiden ikäryhmässä. Sosiaalisen median käyttäminen on ylipäättään yleisintä nuorten keskuudessa²⁸, joten siinä mielessä tulos vastaa odotuksia.

Kuvio 11. Ulkonäön merkitys identiteetin kannalta eri ikäryhmissä (%)

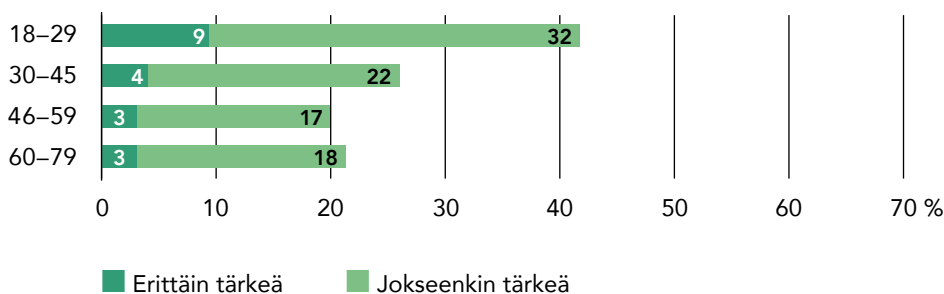


Mitä vastaajat sitten ovat tarkoittaneet nimetessään sosiaalisen median tärkeäksi osaksi omaa identiteettiään? Tämän arvioiminen on käytännössä vaikeaa, sillä sosiaalisen median moninaisuus ja erilaiset käyttötavat mahdollistavat lukemattomia erilaisia tapoja identiteetin rakentamiseen. Kenties eräs yhdistävä tekijä liittyy niin sanottuun elämäjulkaisemiseen, joka on osa kanssakäymistä sosiaalisessa mediassa.

Elämäjulkaisemisella tarkoitetaan sosiaalisessa mediassa tapahtuvaa julkaisutoimintaa, jossa käyttäjät kertovat päivistään, kuvaavat arkea, postaavat kuvia ja jakavat palasia elämästään sometutuilleen tai laajemmille yleisöille. Kun sosiaalisen median ”minä” alkaa vaikuttaa yhä selvemmin kaikkeen tekemiseen ja ajatteluun, voidaan puhua identiteettitasolla tapahtuvista muutoksista. Käytännössä tämä voi tarkoittaa vaikkapa sitä, että kaunis maisema tai herkullinen ruoka-annos aktivoivat niin sanotun some-minuuden pohtimaan sopivaa kuvakulmaa ja tekstiä somepäivitystä varten.²⁹

Toisaalta on myös mahdollista, että sosiaalisen median katsotaan muokkaavan identiteettiä huomattavasti yksioikoisemmin. Laadullisissa ryhmäkeskusteluissa osallistujat rinnastivat perinteisen median ja sosiaalisen median ja arvioivat niiden muokkaavan ihmisten identiteettiä lähinnä siinä suhteessa, mitä sisältöjä kustakin mediasta kulutetaan. Näin ajateltuna sosiaalisen median vaikutus identiteettiin vastaisi pikemminkin siihen, kuinka tärkeäksi sosiaalinen media ylipäätään koetaan tiedonhankinnassa ja vuorovaikutuksessa.³⁰

Kuvio 12. Sosiaalisen median merkitys identiteetin kannalta eri ikäryhmissä (%)



Vasemmistoliittolaisille poliittinen kanta tärkeä, kokoomuslaiset korostavat luokkataustaansa

Ihmisten väliset suhteet sekä työ ja koulutus ovat tärkeitä kaikille, eivätkä ne erottele suomalaisia myöskään puolueutaustan mukaan. Niissä muuttujissa, jotka jakavat ylipäätään enemmän suomalaisia, myös puolueutausta vaikuttaa enemmän.

Taulukko 1 osoittaa, että suvun kokevat tärkeimmiksi keskustan ja kristillisdemokraattien kannattajat. Taustamuuttujien tarkastelu osoittaa, että suku koetaan ylipäätään tärkeämmäksi pienillä paikkakunnilla asuvien keskuudessa, mikä selittää osin keskustan lukemia. Keskustan kannattajakunnassa painottuvat pienten paikkakuntien asukkaat.

Kuten edeltävässä luvussa todettiin, vastaajien uskonnollisuus vaikuttaa siihen, kuinka tärkeänä vastaajat pitävät sukua, vapaaehtoistyötä ja uskonnollisuutta. Uskonnollisia kansalaisia löytyy keskimääräistä enemmän keskustan ja erityisesti kristillisdemokraattien kannattajakunnasta, mikä selittää puolueiden erottumista edellä mainituissa kategorioissa.

Yhteiskuntaluokan kokevat tärkeimmäksi kokoomuksen kannattajat, mikä perustuu suurelta osin puolueen kannattajien luokkaidentiteettiin. Kokoomuksen kannattajista lähes 40 prosenttia sijoittaa itsensä ylempään keskiluokkaan tai yläluokkaan, joiden keskuudessa luokkaidentiteetti on kaikkein vahvin. Muissa puolueissa ylempään keskiluokkaan itsensä sijoitavia on huomattavasti vähemmän.

Sukupuoli on identiteetin kannalta tärkein kristillisdemokraattien kannattajissa. Kuten edeltävässä luvussa todettiin, sukupuoli on erityisen merkityksellinen arvokonservatiivisille kansalaisille, ja arvokonservatiiveja on erityisen paljon juuri kristillisdemokraateista. Tämä selittää suurelta osin tulosta.

Äidinkieli on verrattain tärkeä kaikille, mutta muista poiketen vasemmistoliiton kannattajakunnassa on hieman keskimääräistä vähemmän niitä, jotka kokevat äidinkielen tärkeäksi identiteettinsä kannalta. Toisaalta selvä enemmistö myös vasemmistoliiton kannattajista pitää äidinkieltä tärkeänä.

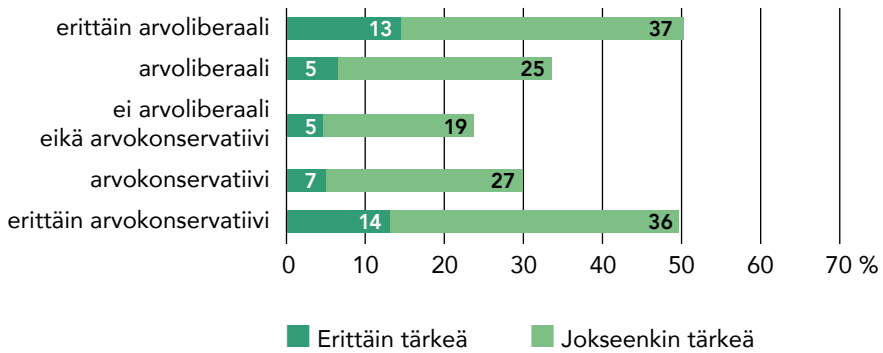
Poliittisen kannan vaikutus identiteettiin on vasemmistoliiton kannattajakunnassa huomattavasti keskimääräistä voimakkaampaa. Puolueen kannattajista yli 60 prosenttia pitää poliittista kantaa identiteettinsä kannalta erittäin tai jokseenkin tärkeänä. Muiden puolueiden kannattajakunnissa näin kokee huomattavasti harvempi.

Taulukko 1. Eri tekijöiden merkitys identiteetin kannalta puolueustautaan mukaan. Erittäin tai jokseenkin tärkeänä pitävien osuus. (%)

	KESK	KOK	PS	SIN	SDP	VIHR	VAS	RKP	KD	KAIKKI
Äidinkieli	90	84	91	84	87	82	77	87	95	84
Koulutus	85	89	76	78	85	88	79	87	83	83
Työ	88	86	78	85	84	83	75	85	78	81
Suku	85	79	76	77	78	74	66	76	82	76
Sukupuoli	61	61	65	48	63	60	51	53	79	59
Yhteiskuntaluokka	49	59	48	44	46	45	45	43	32	46
Vapaaehtois- ja kansalaistoiminta	49	42	31	39	44	43	45	51	73	42
Polittinen kanta	37	44	45	29	39	34	62	36	30	35
Uskonnollisuus	52	34	32	32	36	23	17	35	94	33

SELITE: Keskiarvosta vähintään viisi prosenttiyksikköä poikkeavat osuudet on merkitty taulukkoon väreän. Keskiarvosta alaspäin poikkeavat prosenttiosuudet on merkitty punaisella ja ylöspäin poikkeavat vihreällä.

Kuvio 13. Poliittisen kannan merkitys identiteetin kannalta arvoliberaali-arvokonservatiivi-ulottuvuudella (%)



Kaikkein vähiten poliittista kantaansa korostavat sinisten kannattajat. Tulos osoittaa, ettei uuden puolueen ympärille ole vielä rakentunut sellaista poliittista ideologiaa, jonka puolueen kannattajat voisivat kokea identiteettinsä kannalta tärkeäksi. Ero perussuomalaisiin, joista siniset irtautuivat kesällä 2017, on tässä suhteessa selvä – vasemmistoliiton jälkeen poliittinen kanta määrittää eniten juuri perussuomalaisten kannattajia. Myös kokoomuksen kannattajille puoluekanta on hieman keskimääräistä tärkeämpi. Keskimääräisimpiä identiteetiltään ovat SDP:n ja vihreiden kannattajat.

Poliittisen kannan merkitys koetaan identiteetin kannalta tärkeämmäksi arvoulottuvuuden laidoilla eli erittäin arvoliberaalien ja erittäin arvokonservatiivien joukossa (**kuvio 13**). Ulottuvuuden reunoilla poliittisen kannan kokee tärkeäksi noin puolet, kun arvoulottuvuudella itsensä keskelle sijoittavien joukossa osuus on vain neljännes. Sama jakauma on nähtävissä myös vasemmisto-oikeisto-ulottuvuudella eli itsensä eniten oikealle ja eniten vasemmalle sijoittavat ovat keskimääräistä poliittisempia myös identiteetin tasolla.

Tämä osaltaan selittää, miksi poliittisen kannan merkitys korostuu tiettyjen puolueiden kohdalla. Perussuomalaisten joukossa on runsaasti arvokonservatiiveja ja vasemmistoliiton kannattajakunnassa vasemmistolaisia arvoliberaaleja. Kokoomuksen kannattajista puolestaan keskimääräistä suurempi osuus sijoittaa itsensä eniten oikealle.

Onko paikkasidonnaisilla identiteeteillä merkitystä?

Suomalaiset painottavat sekä paikallisuutta, alueellisuutta että kansainvälisyyttä

Muuttoliike ja kaupungistuminen ovat olleet vahvistuvia trendejä Suomessa jo vuosikymmeniä³¹, mutta tämä ei ole johtanut alueellisten ja paikallisten identiteettien heikentymiseen. Tutkimuksissa on puhuttu jopa paikallisuuden uudesta noususta. Paikallisten (local) ja globaalien (global) identiteettien on katsottu yhdistyvän glokaaleiksi identiteeteiksi, jotka yhdistävät palasia molemmista.³²

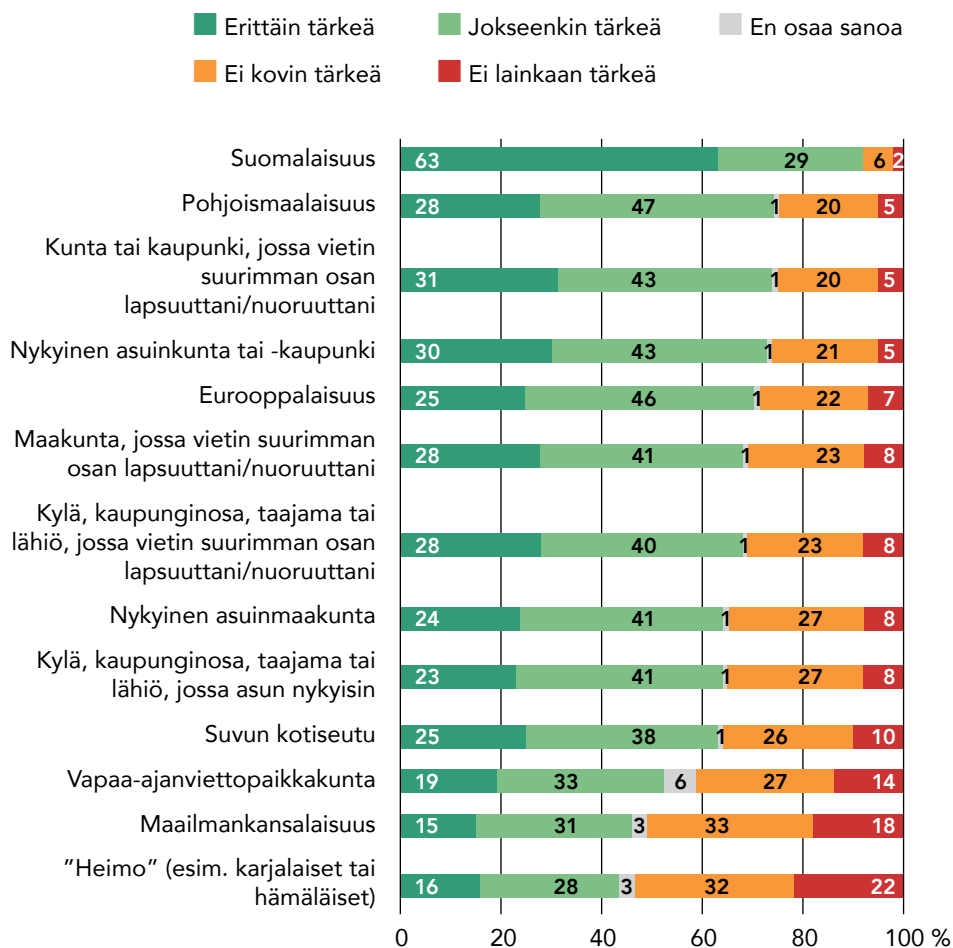
Myös kaupunki-maaseutu -jaottelua tutkittaessa on huomattu rinnakkaisidentiteettien olevan melko yleisiä. Noin 40 prosenttia suomalaisista katsoo olevansa sekä kaupunkilaisia että maalaisia. Tämä kaksoisidentiteetti on erityisen yleinen niillä kaupungeissa asuvilla, joilla on siteitä maaseutuun.³³ **Kuvio 14** näyttää, miten suomalaiset asemoivat itsensä paikallisen, alueellisen, kansallisen ja kansainvälisen rakenteen kautta.

Suomalaisuutta erittäin tai jokseenkin tärkeänä identiteettinsä kannalta pitää 92 prosenttia vastaajista. Se ylittää tärkeydessä lähes perheen (95%) tasolle. Tuloksesta ei tosin voida päätellä, mikä vastaajille on tärkeää suomalaisuudessa. Osa vastaajista voi painottaa esimerkiksi kieltä ja kulttuuria, osa historiaa ja osa kansallistunnetta.³⁴

Pohjoismaalaisuus ja eurooppalaisuus ovat identiteetin kannalta lähes yhtä tärkeitä. Ne ovat erittäin tai jokseenkin tärkeitä yli 70 prosentille vastaajista ja ne korreloivat vahvasti myös suomalaisuuden kanssa. Todennäköisesti pohjoismaalaisuudessa ja eurooppalaisuudessa merkittävää on tunne kuulumisesta samaan kulttuuriperheeseen ja arvoyhteisöön. Maailmankansalaiseksi itsensä tunteminen on sen sijaan vieraampaa, mutta senkin mainitsee vajaa puolet vastaajista. Alle 30-vuotiaista 60 prosenttia kokee puolestaan itsensä maailmankansalaiseksi, kun taas yli 60-vuotiaissa osuus on 43 prosenttia.

Aiemmissä tutkimuksissa on havaittu, että myönteinen suhtautuminen kansainvälisyyteen on yhteydessä korkeaan koulutukseen.³⁵ Mielenkiintoista kuitenkin on, ettei koulutustausta vaikuta merkittävästi tuloksiin: yliopisto-

Kuvio 14. Kuinka tärkeinä pidät seuraavia asioita identiteettisi kannalta? (%)



koulutetut pitävät eurooppalaisuutta tärkeänä identiteettinsä kannalta vain hieman muita useammin (77%), eivätkä he erotu maailmankansalaisuudellaan.

Noin kaksi kolmasosaa suomalaisista kiinnittyy sekä lapsuuden kasvuympäristöönsä että nykyiseen asuinseutuunsa.³⁶ Kunta koetaan kuitenkin hieman lähiympäristöä (kylä, kaupunginosa, taajama, lähiö) ja maakuntaa tärkeämmäksi riippumatta siitä, tarkastellaanko lapsuutta vai nykyhetkeä. Erot ovat kuitenkin pieniä, ja on mielenkiintoista, että maakunnat koetaan näin tärkeiksi. Yli 60-vuotiaista 71 prosenttia pitää nykyistä asuinmaakuntaansa identiteettinsä kannalta tärkeänä, kun alle 30-vuotiaissa osuus on 62 prosenttia. Ero on siis suhteellisen pieni.

KuntaSuomi 1996 -tutkimuksesta ilmeni, että 81 % suomalaisista samastui Suomen valtioon ja 47% kuntaan. Lähiympäristöön samastui 40 %, maakuntaan 32 % ja lääniin 40 %.³⁷ Vaikka kysymykset eivät ole täysin vertailtavia, voidaan maakuntien suhteellisen tärkeyden arvioida nousseen viimeisen 20 vuoden aikana. Kuntaliiton viimevuotisessa tutkimuksessa 85 prosenttia samastui Suomeen, 60 prosenttia kotikuntaan, 53 prosenttia kylään tai kunnanosaan ja 44 prosenttia maakuntaan.³⁸ Maakuntien merkitys siis korostuu, kun asiaa kysytään identiteetin kannalta.

Osin maakuntien merkitys linkittyy heimoihin ja sukuun. Suvun kotiseutu on tärkeä yli 60 prosentille vastaajista. Keskimääräistä enemmän suvun kotiseutua korostavat etelä-, keski- ja pohjoispohjalaiset sekä karjalalaiset ja savolaiset. Sama pätee odotetusti myös edeltävässä luvussa käsiteltyyn sukuun, joka koetaan tärkeämmäksi pienemmillä paikkakunnilla kuin suurissa kaupungeissa.

Mielenkiintoista on, että paikallisten ja kansainvälisten tekijöiden välillä on positiivinen korrelaatio. Paikallinen (local) ja globaali (global) eivät ole toisilleen vastakkaisia, vaan toisiaan täydentäviä.

Vapaa-ajanviettopaikkakunta (53% erittäin tai jokseenkin tärkeä) ja heimot (44%) ovat niin ikään osa suomalaista identiteettiä. Ne ovat tärkeämpiä matalasti koulutetuille korkeasti koulutettuihin verrattuna. Heimoon kuuluminen on erittäin tai jokseenkin tärkeää 50 prosentille yli 60-vuotiaista ja 38 prosentille alle 30-vuotiaista. On siis oletettavaa, että sukupolvien vaihtuessa heimot menettävät jonkin verran merkitystään, mutta eivät ole yhdentekeviä monille nuorillekaan.³⁹

Tulokset osoittavat, että suomalaisten alueelliset identiteetit ovat monitasoisia. Kunnat ja maakunnat eivät ole vain ympäröiviä rakenteita ja hallinnollisia yksiköitä, vaan niillä on myös henkilökohtainen merkitys. Kylät, lähiöt ja kaupunginosat ovat puolestaan pienimuotoisuudessaan tärkeitä yhteisöjä.

Keskustan kannattajat kiinnittyvät kotiseutuunsa, vihreät ja vasemmistoliittolaiset eivät

Puoluekanta on yksi vastaajia eniten erottelevista tekijöistä alueellista identiteettiä analysoitaessa. **Taulukko 2** osoittaa, kuinka suuri osuus kunkin eduskuntapuolueen äänestäjistä pitää erilaisia alueellisia tekijöitä tärkeänä identiteettinsä kannalta.

Päähavaintona on, että keskustan kannattajille alueelliset identiteetit ovat selvästi tärkeimpiä. He painottavat lapsuuden kasvuympäristöä, suvun koti-seutua ja heimoja. Sen sijaan eurooppalaisuuteen tai maailmankansalaisuuteen samastuminen on keskustassa hyvin keskimääräistä. Vasemmistoliiton ja vihreiden kannattajat ovat monessa suhteessa keskustalaisten vastakohtia.

Maakunnista on puhuttu viime vuosina erityisesti maakuntauudistuksen yhteydessä. Poliittinen kanta määrittelee jonkin verran suhtautumista maakuntiin identiteetin luojana. Maakuntien vahvaa asemaa puolustavan keskustan kannattajista peräti 81 prosenttia pitää lapsuutensa maakuntaa ja 76 prosenttia nykyistä asuinmaakuntaansa tärkeänä. Muita hieman heikompi tunneside maakuntiin on vasemmistoliiton kannattajilla.

Keskustan kannattajien vahvat heimositeet (59 prosenttia pitää heimoa tärkeänä) eivät ole yllättäviä ottaen huomioon keskustan luonteen maakuntien puolueena. Vasemmistoliiton kannattajissa osuus on 33 ja vihreissä 35 prosenttia.

Eurooppalaisuutta korostavat keskimääräistä enemmän kokoomuksen, vihreiden ja RKP:n kannattajat. Heikoin kansainvälinen identiteetti on perussuomalaisien ja sinisten kannattajilla. Kuitenkin sinisissä on vajaat 20 prosenttia perussuomalaisia enemmän niitä, joille eurooppalaisuus on tärkeää.

Vihreiden, vasemmistoliiton ja RKP:n kannattajat painottavat muita enemmän maailmankansalaisuutta. Kristillisdemokraattien kannattajat muistuttavat keskustan kannattajia suku- ja heimokeskeisyydessään. RKP:n kannattajien ominaispiirre on kansainvälisen orientaation ohella vahva maakuntaan samastuminen, minkä lisäksi merkittäviä ovat tunnesiteet vapaa-ajanviettopaikkakuntaan. Lisäksi suomalaisuus on RKP:n kannattajille keskimääräistä vähemmän tärkeää. Kokoomuksen kannattajat ovat lähimpänä keskimääräistä suomalaista, kun kyse on paikkaan sidotuista identiteeteistä.

Taulukko 2: Eri tekijöiden merkitys identiteetin kannalta puoluetustaan mukaan. Erittäin tai jokseenkin tärkeänä pitävien osuus (%)

	KESK	KOK	PS	SIN	SDP	VIHR	VAS	RKP	KD	KAIKKI
Lapsuuden/nuoruuden kylä, kaupunginosa, taajama tai lähiö	80	66	71	66	70	62	59	74	78	69
Lapsuuden/nuoruuden kunta tai kaupunki	80	75	75	70	78	72	70	76	73	75
Lapsuuden/nuoruuden maakunta	81	65	71	66	73	66	68	75	70	69
Kylä, kaupunginosa, taajama tai lähiö, jossa asun nykyisin	74	65	62	65	68	59	59	65	62	64
Nykyinen asuinkunta tai -kaupunki	77	76	69	65	75	75	72	72	74	74
Nykyinen asuinmaakunta	76	64	63	62	69	61	54	72	64	65
Suvun kotiseutu	81	62	69	61	66	54	54	68	70	64
Vapaa-ajanviettopaikkakunta	61	56	52	54	54	50	44	63	55	57
”Heimo” (esim. karjalaiset tai hämäläiset)	59	46	50	48	41	35	33	53	59	46
Suomalaisuus	99	96	97	97	95	90	80	77	98	93
Pohjoismaalaisuus	80	74	65	69	77	77	71	91	80	76
Eurooppalaisuus	68	79	46	64	75	79	67	82	65	72
Maaillmankansalaisuus	43	49	21	25	43	61	57	57	45	49

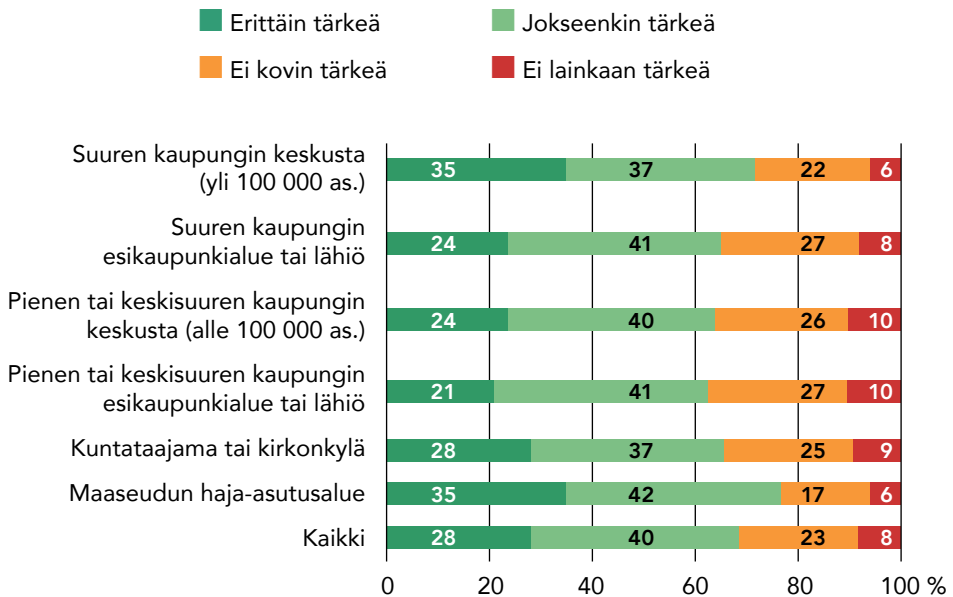
SELITE: Keskiarvosta vähintään viisi prosenttiyksikköä poikkeavat osuudet on merkitty taulukon väreihin. Keskiarvosta alaspäin poikkeavat prosentiosuudet on merkitty punaisella ja ylöspäin poikkeavat vihreällä.

Lähiympäristö on tärkein maaseudulla kasvaneille ja siellä asuville

Kuvio 15 osoittaa, että lapsuuden kasvuympäristö (kylä, taajama, kaupunginosa, lähiö) on erityisen tärkeä maaseudun haja-asutusalueella kasvaneille ja suuren kaupungin keskustassa varttuneille. Kyläyhteisöjä on pidetty pienimuotoisuudessaan tärkeinä yhteisöllisyyden luojina.⁴⁰ Tämä tutkimus vahvistaa havainnon: maaseudun haja-asutusalueilla kasvaneista 77 prosenttia kokee lapsuudenkylänsä erittäin tai jokseenkin tärkeäksi.

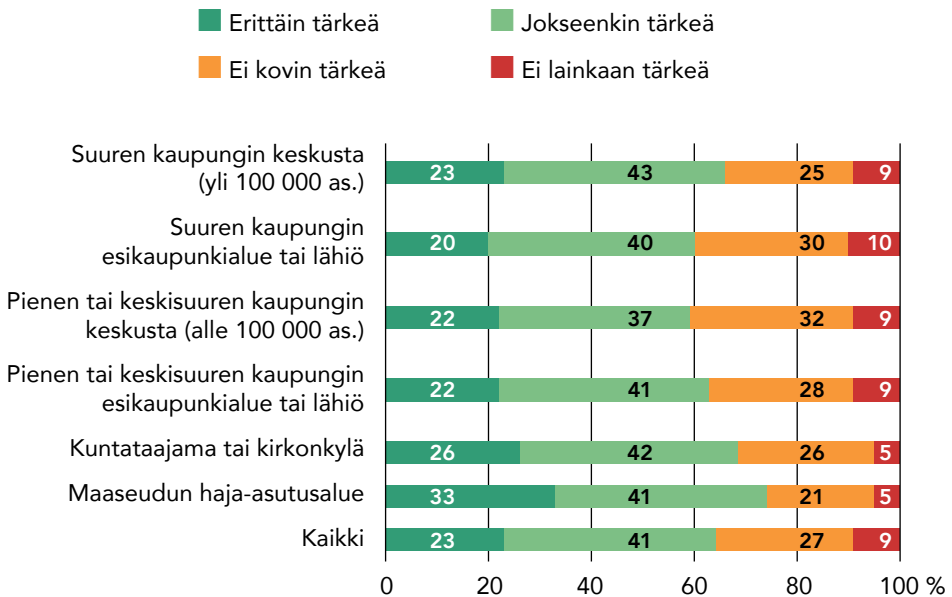
Suomalaisten suurkaupunkien ytimessä kasvaneiden vahva identiteetti on mielenkiintoinen tulos, sillä vastaavaa identifioitumista ei ole nähtävissä esikaupunkialueilla tai pienten ja keskisuurten kaupunkien keskustoissa varttuneiden keskuudessa. Esitutkimuksessa tulikin esiin, että isoissa kaupungeissa nimenomaan kaupunginosa voi olla erityisen merkityksellinen.⁴¹

Kuvio 15: Lapsuuden kylän, kaupunginosan, lähiön tai taajaman merkitys identiteetille lapsuuden kasvuympäristön tyypin mukaan (%)



Kuviossa 16 tarkastellaan nykyisen lähiympäristön merkitystä vastaajan identiteetille. Huomionarvoista on, ettei suurkaupungin keskustassa asuminen vahvista identifoitumista lähiympäristöön. Vahva kaupunki-identiteetti kehittyy siis ennen muuta suurten kaupunkien keskuksissa lapsuutensa viettäneiden keskuudessa. Sen sijaan maaseudun haja-asutusalueella asuville oma lähiyhteisö, kylä, on keskimääräistä tärkeämpi. Kylä on siis tärkeä yhteisö sekä siellä kasvaneille että siellä asuville kaupunginosiin, lähiöihin ja taajamiin verrattuna. Tulos on hyvin linjassa aiemman tutkimuksen kanssa, jonka mukaan paikkaan sidottu identiteetti on tärkeämpi maaseudulla kuin kaupungeissa asuville.⁴²

Kuvio 16: Nykyisen asuinkylän, -kaupunginosan, -lähiön tai -taajaman merkitys identiteetille nykyisen asuinympäristön tyypin mukaan (%)



Kotikuntaan samastutaan kaikenkokoisissa kunnissa

Kuvio 17 osoittaa, että nykyisen asuinkunnan tai -kaupungin kokeminen tärkeäksi osaksi identiteettiä ei ole sidoksissa kuntakokoon. Tulos on huomattava, sillä kylien tapaan pienten kuntien voisi olettaa tarjoavan kiinteämmän samastumisen lähteen. Vahvat paikallisidentiteetit on liitetty erityisesti pieniin kuntiin⁴³, mutta tulokset osoittavat, ettei kotikunnan merkitys korostu alle 10 000 asukkaan kunnissa.

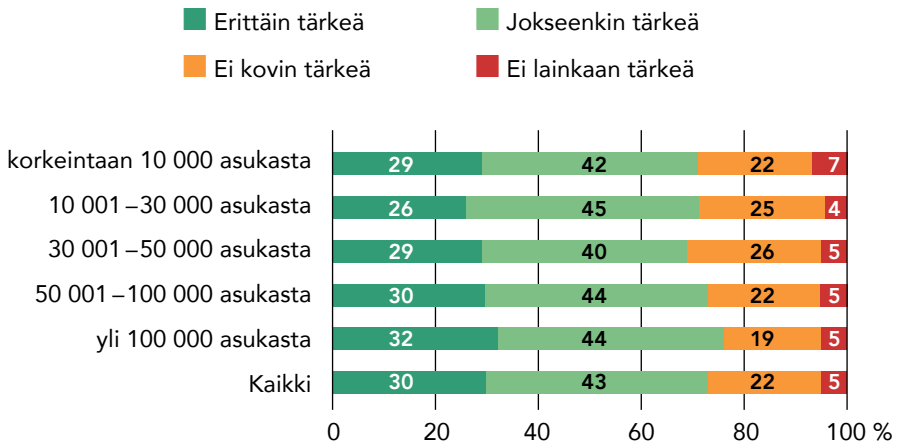
Kuntien määrä Suomessa on ollut voimakkaassa laskussa viime vuosina. Erityisesti pieniä kuntia on kadonnut kartalta. Kotikuntasamastumisen on havaittu heikentyneen kuntaliitoskunnissa, mutta samalla aluesamastuminen on voimistunut.⁴⁴ Kuntakentän myllerryksestä huolimatta kuntaidentiteetti on tärkeä kaiken kokoisissa kunnissa. Osittain tämä voi kertoa siitä, että kunnat ovat kiinnittäneet brändityössään huomiota omaleimaisen identiteetin rakentamiseen.

Sen sijaan kotikunnan merkitys identiteetille riippuu siitä, kuinka kauan henkilö on asunut paikkakunnalla. Kiintyminen kotikuntaan kehittyy ajan kanssa: mitä pidempään kunnassa tai kaupungissa on asunut, sitä kiinteämpi osa identiteettiä se on. **Kuvio 18** havainnollistaa, että kaikkein merkityksellisin kotikunta tai -kaupunki on niille, jotka ovat käytännössä asuneet samassa kunnassa koko elämänsä: 46 prosenttia heistä kokee kotikuntansa tai -kaupunkinsa erittäin tärkeäksi. Vastaajista kaikkiaan 29 prosenttia ilmoittaa asuneensa samassa kunnassa käytännössä koko ikänsä.

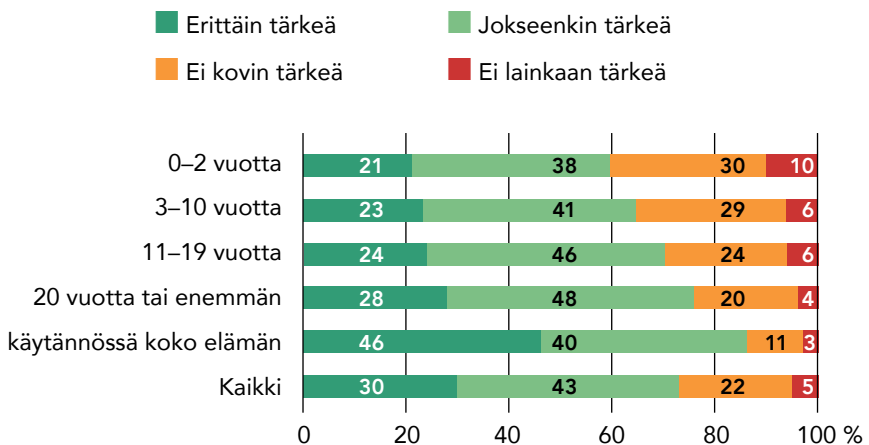
Erot ikäryhmien välillä ovat hyvin pieniä. Yli 60-vuotiaat ovat kuitenkin omaksuneet muita vahvemmin nykyisen lähiympäristönsä osaksi identiteettiään. Lapsuuden lähiympäristön ja kunnan sekä nykyisen kotikunnan merkitys on sen sijaan samankaltainen eri ikäryhmissä.

Matalasti koulutetut ovat korkeasti koulutettuja kiinnittyneempiä sekä lapsuutensa kasvuympäristöön että nykyiseen asuinympäristöönsä. Todennäköisesti kyse on liikkuvuudesta: korkeasti koulutettujen maansisäinen liikkuvuus on koulutuksen ja työn perässä tapahtuvan muuton takia varsin yleistä, jolloin he eivät kiinnity yhteen asuinympäristöön yhtä helposti kuin alhaisemmin koulutetut.

Kuvio 17: Nykyisen asuinkunnan tai -kaupungin merkitys identiteetille asuinkunnan koon mukaan (%)



Kuvio 18: Nykyisen asuinkunnan tai -kaupungin merkitys identiteetille sen mukaan, kuinka kauan on asunut nykyisessä kotikunnassa (%)



Maakunnat identiteetin lähteinä Etelä- ja Pohjois-Karjalassa, Pohjanmaalla ja Pohjois-Suomessa

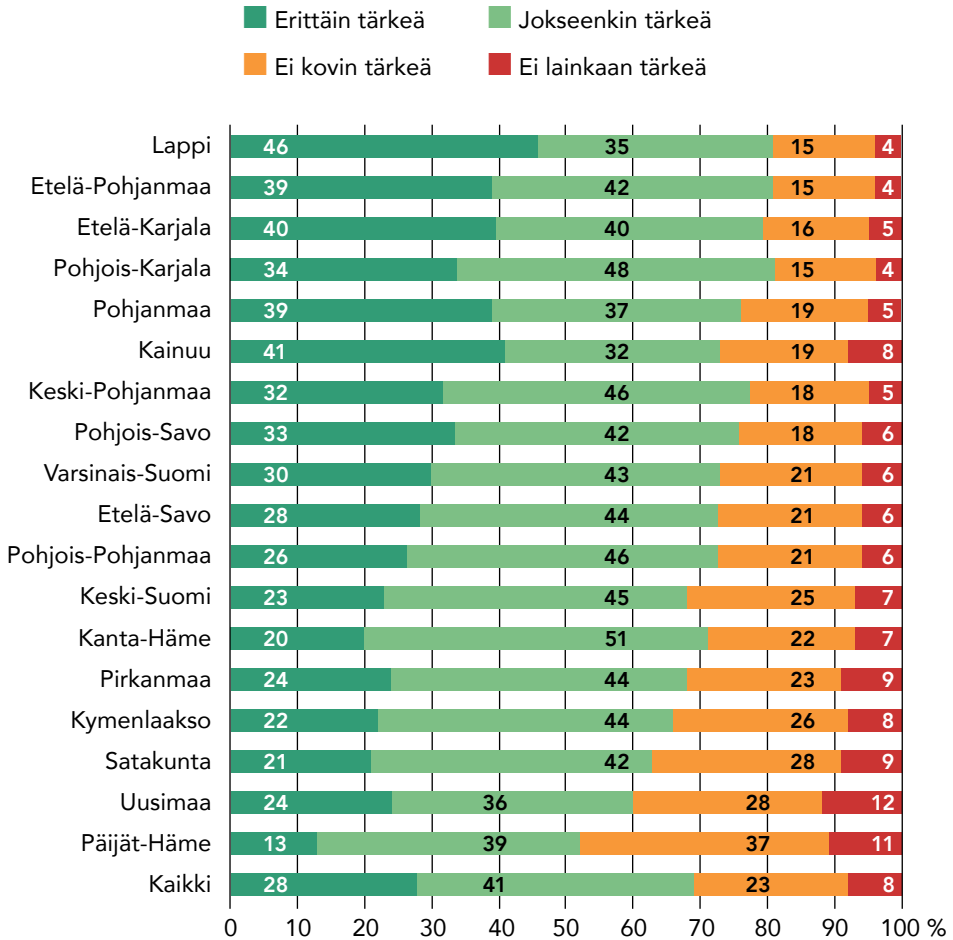
Suomen nykyiset maakunnat ovat muotoutuneet useiden historiallisten vaiheiden kautta nykymuotoonsa. Osalla maakunnista on taustansa historiallisissa maakunnissa, joihin liitetään usein myös kulttuuriset heimot (esimerkiksi Varsinais-Suomi, Häme, Karjala, Pohjanmaa, Lappi). Osa maakunnista on syntynyt verrattain myöhään (esim. Kymenlaakso ja Keski-Suomi). Nykymaakuntien syntyyn vaikutti viime vuosisadan alussa erityisesti kotiseutuhengen herääminen ja alueellinen ylpeys, mikä ilmeni muun muassa maakunnallisina sanomalehtinä ja maakuntalauluina.

Maakuntiin samastumisessa keskeistä ovat niihin muodostuneet tunnesiteet, juuret, perhe ja suku, arvot, lojaalisuus sekä yhteinen historia ja kulttuuri.⁴⁵ Kuntaliiton Maakuntapuntarissa on kysytty, mihin tekijöihin maakuntaidentiteetin tulisi perustua. Kärjessä ovat olleet luonto, rakennukset, omaleimainen kulttuuri (heimo ja murteet), historia ja perinteet sekä palvelut.⁴⁶

Maakuntien merkitys identiteetin kannalta koetaan eri tavalla maan eri osissa. Vahvan identiteetin maakunnat erottuvat tarkasteltaessa sekä lapsuuden maakuntaa että nykyistä asuinmaakuntaa. Identiteetit ovat merkittävältä osin päällekkäisiä, sillä noin kaksi kolmasosaa vastaajista asuu siinä maakunnassa, jossa on myös kasvanut.

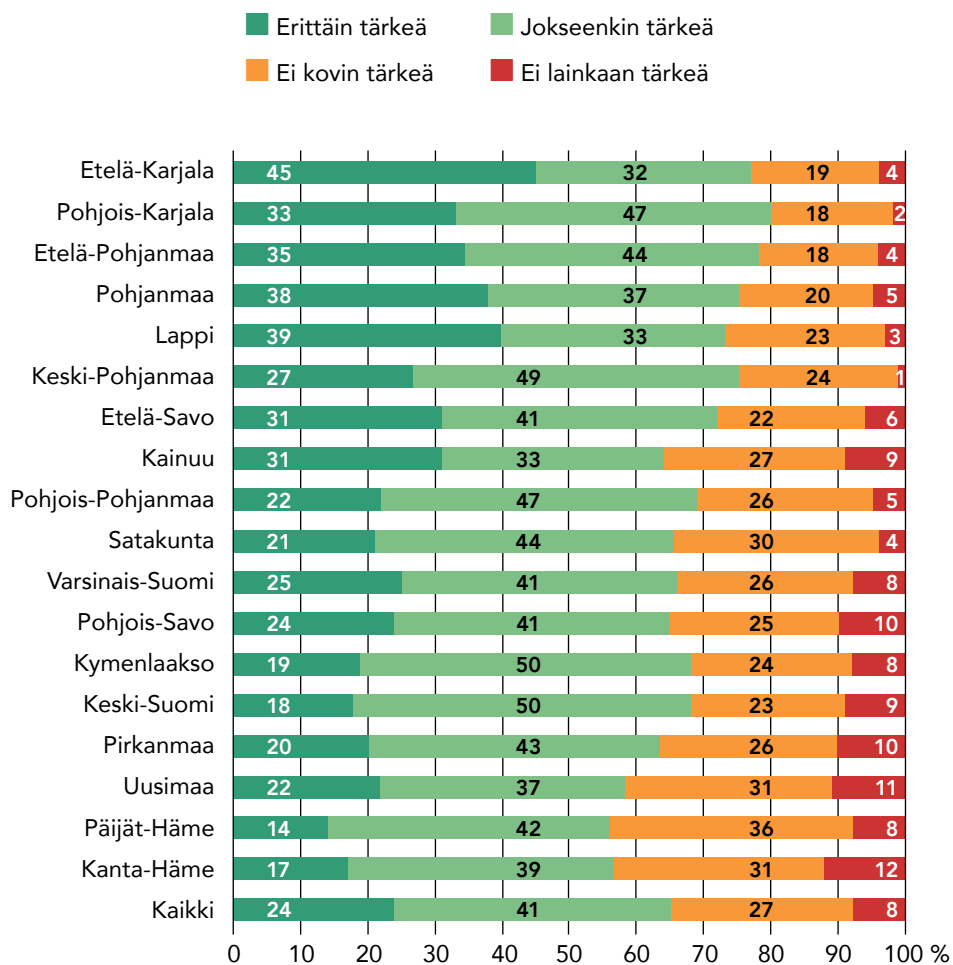
Kuvio 19 osoittaa, että Lapissa (46 % erittäin tärkeäksi kokevia), Kainuussa (41 %), Etelä-Karjalassa (40 %), Etelä-Pohjanmaalla (39 %), Pohjanmaalla (39 %) ja Pohjois-Karjalassa (34 %) varttuneille lapsuuden maakunnalla on keskimääräistä suurempi merkitys. Päijät-Hämeessä (13 %), Uudellamaalla (24 %) ja Satakunnassa (21 %) kasvaneille maakuntaidentiteetti on keskimääräistä heikompi. Päijät-Häme sijaitsee ikään kuin Etelä-, Länsi- ja Itä-Suomen risteyskohdassa, joten heikko identifioituminen maakuntaan voi johtua osin maantieteellisestä sijainnista. Päijät-Häme on historialtaan varsin uusi maakunta, ja kuvaavaa on myös, että Päijät-Hämeeseen perustettiin Suomen maakunnista viimeisenä maakuntaliitto, vuonna 1968.⁴⁷

Kuvio 19. Lapsuuden maakunnan merkitys identiteetille lapsuuden maakunnan mukaan (%).



SELITE: maakuntien järjestys kuviossa määräytyy sen mukaan, kuinka tärkeänä maakuntaa pidetään keskimäärin identiteetin kannalta (keskiarvot väittämästä)

**Kuvio 20. Nykyisen asuinmaakunnan merkitys identiteetille
asuinmaakunnan mukaan (%).**



SELITE: maakuntien järjestys kuviossa määräytyy sen mukaan, kuinka tärkeänä maakuntaa pidetään keskimäärin identiteetin kannalta (keskiarvot väittämästä)

Maakuntaidentiteettien erot ovat hyvin samankaltaisia myös nykyisen asuinmaakunnan mukaan. **Kuvio 20** osoittaa, että nykyisen asuinmaakuntansa erityisen tärkeäksi kokevat eteläkarjalaiset (erittäin tärkeänä pitäviä 45%). Sen vanavedessä tulevat pohjoiskarjalaiset, eteläpohjalaiset, pohjalaiset ja lappilaiset.

Etelä-Karjalan sijoittuminen kärkeen on merkille pantavaa.⁴⁸ Etelä-Karjala muodostui sotien jälkeen tynkäalueeksi, jonka identiteetin muodostus on ollut haastavaa. Kysymystä maakunnan identiteetistä, sen mahdollisesta puuttumisesta sekä tarpeellisuudesta ylipäätään on käsitelty taajaan. Maakuntahenkeä saattaa kuitenkin lisätä Etelä-Karjalan selkeä maantieteellinen asemoituminen ja vahva historiallinen karjalaisperintö.⁴⁹ Vahvan maakuntaidentiteetin maakunnat sijaitsevat ylipäätään Suomen laitamilla – lännessä, pohjoisessa ja idässä. Maantieteellisen sijainnin selkeys ja omaleimaisten kulttuuristen piirteiden korostaminen (murre, heimo) voivatkin olla merkittäviä tekijöitä, jotka selittävät vaihtelua alueellisten identiteettien tärkeydessä.

Päijätämäläisille (14%) ja kantahämäläisille (17%) kotimaakunta merkitsee keskimääräistä vähemmän. Uusimaalaisilla on hieman keskimääräistä heikompi maakuntaidentiteetti, muttei kuitenkaan heikoin. Tämä on huomionarvoista, sillä Uusimaa on ollut muuttoliikkeen myötä heimojen sekä muista maakunnista muuttaneiden sulatusuuni. Näin ollen voisi olettaa, ettei uusimaalaista identiteettiä olisi päässyt syntymään. Tulosta selittää osittain Uudellamaalla koko ikänsä asuneiden maakuntaidentiteetti.

Heimot tarkastelussa

- eteläpohjalaisuus, karjalaisuus ja savolaisuus ovat väkevästi koettuja

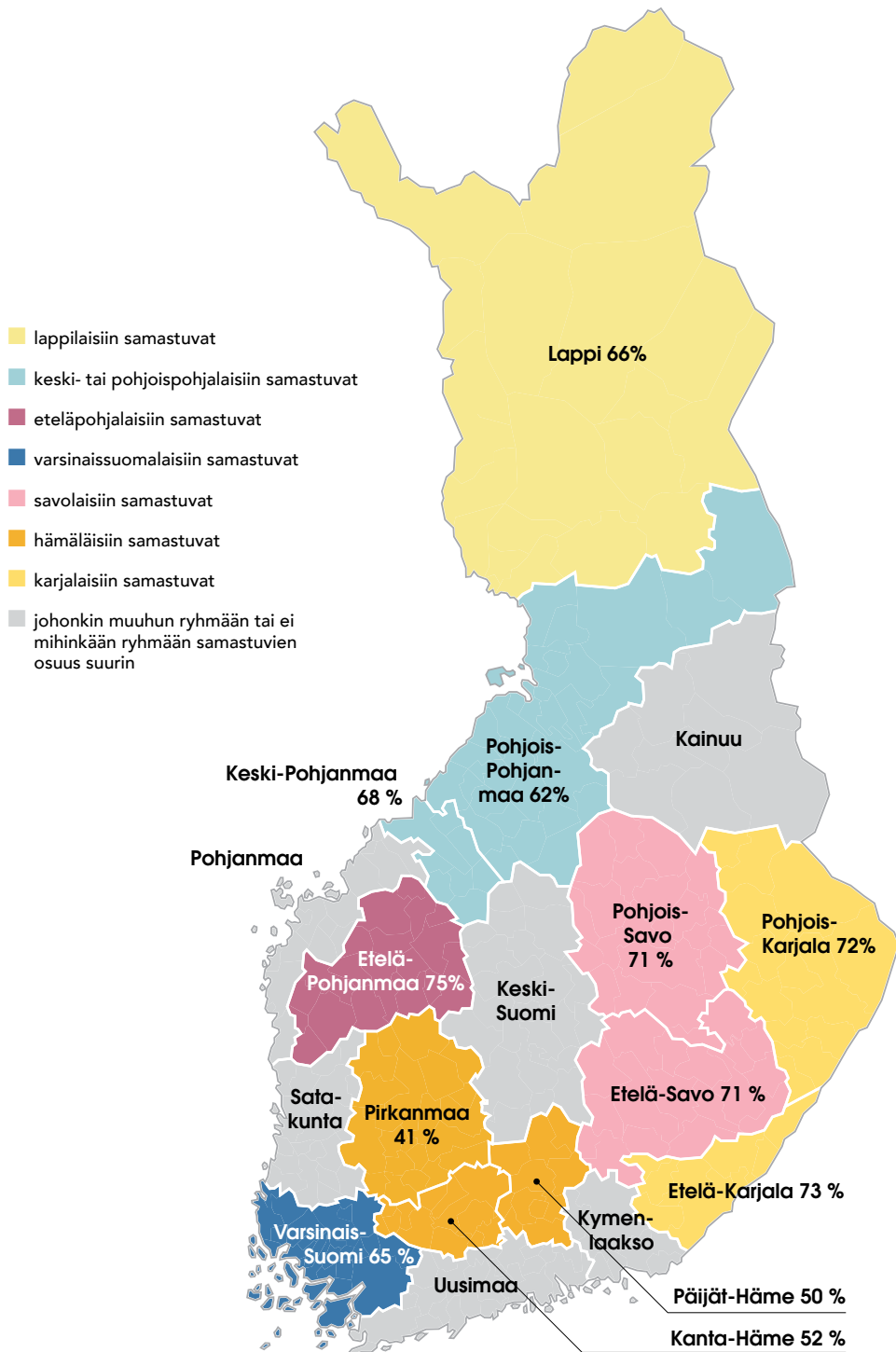
Maakunnat linkittyvät tiiviisti Suomen kulttuuris-maantieteellisiin heimoihin. Historiallisia heimoja on Suomessa puolisen tusinaa – kategorisoinnista riippuen. Tässä tutkimuksessa vastaajilla oli mahdollisuus kertoa kuuluvansa varsinaissuomalaiseen, hämäläiseen, karjalaiseen, savolaiseen, eteläpohjalaiseen, keski- tai pohjoispohjalaiseen ja lappilaiseen heimoon. Pohjanmaat eriytettiin niiden kulttuuris-maantieteellisten eroavaisuuksien vuoksi.⁵⁰ Lisäksi tarkasteluun otettiin myös stadilaiset, vaikka se ei olekaan varsinainen heimo.

Heimon merkitys korreloi eniten suvun kotiseudun kanssa ($r=0.51$). Ne, jotka pitävät heimoa tärkeänä identiteettinsä kannalta, pitävät tärkeänä myös sukunsa kotiseutua. Heimokysymyksissä ollaan sukujuurten äärellä. Vastaa- jista 40 prosenttia katsoo kuuluvansa vain yhteen heimoon. 33 prosentilla vastaajista on lisäksi toinen heimo, johon he samastuvat. Heimojen maantieteellinen läheisyys näkyy samastumisen kohteissa. Esimerkiksi savolaisiksi itsensä mieltävistä 13 prosenttia samastuu karjalaisiin toissijaisesti, ja karjalaisiksi itsensä kokevista 12 prosenttia samastuu toissijaisesti savolaisiin.

Kartta 1 osoittaa, että eteläkarjalaisista 73 ja pohjoiskarjalaisista 72 prosenttia kokee kuuluvansa karjalaisten heimoon. Karjalainen identiteetti on siis yhtä vahva näissä naapurusmaakunnissa. Savolaisuus on ydinmaillansa yhtä vahvaa kuin karjalaisuus: 71 prosenttia niin eteläsavolaisista kuin pohjoissavolaisista samastuu savolaisten heimoon. Lisäksi eteläpohjalaisista 75 prosenttia kokee kuuluvansa eteläpohjalaisten heimoon. Karjalaisten, savolaisten ja pohjalaisten heimojen on arvioitu olevan merkittäviä identiteetin lähteitä. Etelä-Pohjanmaan oman identiteetin onkin arvioitu säilyneen vahvempana kuin missään muualla.⁵¹

Osuudet ovat hieman alhaisemmat Varsinais-Suomessa (65% kokee kuuluvansa varsinaissuomalaiseen heimoon), Lapissa (66%), ja Keski- ja Pohjois-Pohjanmaalla (68 ja 62%). Helsinkiläisistä 41 prosenttia kokee olevansa stadilaisia. Espoossa vastaava osuus on 25 ja Vantaalla 23 prosenttia. Yksittäisten heimojen osuudet pääkaupunkiseudulla ovat verrattain pieniä,

Kartta 1. Eri heimoihin samastuvien osuus maakunnittain (%)



koska muuttoliike sinne on jakautunut suhteellisen tasaisesti eri puolilta maata. Eniten on karjalaiseksi itsensä tuntevia (6%).

Hämäläisten heimo on identiteetin näkökulmasta kiinnostava, sillä sitä pidetään yleisesti yleissuomalaisena heimona. Hämäläisyydellä ei kuitenkaan ole selkeää maantieteellistä kiinnekohtaa, mitä myös tämän tutkimuksen tulokset tukevat. Kantahämäläisistä 52, päijäthämäläisistä 50 ja pirkanmaalaisista 41 prosenttia mieltää itsensä hämäläisiksi. Toisaalta hämäläiset ovat kaikista heimoista yleisin samastumisen kohde (11% vastaajista), vaikkakin erot muihin heimoihin ovat pieniä.

Tässä tutkimuksessa käytetyn heimojaottelun ulkopuolelle jäävät uusimaalaiset, satakuntalaiset, kymenlaaksolaiset, keskisuomalaiset, Pohjanmaan maakunnassa asuvat ja kainuulaiset. Näiden maakuntien asukkaista vähintään kolmannes kokee kuuluvansa johonkin muuhun kuin tutkimuksessa nimettyihin heimoihin, mikä korostaa alueellisten ryhmäidentiteettien merkitystä kaikkialla Suomessa. Erityisesti Kainuussa koetaan näin (43%). Pohjanmaan maakunnassa yleisin samastumisen kohde on suomenruotsalaiset (42%).

Heimoja voidaan tarkastella myös lapsuuden maakunnan näkökulmasta. Tulokset osoittavat, että lapsuuden maakunnan ja heimoidentiteetin välinen side on vielä tiukempi kuin nykyisen asuinmaakunnan ja heimoidentiteetin välinen side. Tulokset osoittavat, että nuoruus vaikuttaa vahvasti heimoidentiteettien muodostumiseen.

Stadilaiseksi itsensä tuntevista 88% on viettänyt lapsuutensa Uudella maalla. Hämäläisistä 86%:n kasvuympäristö sijoittuu Kanta-Hämeeseen, Päijät-Hämeeseen tai Pirkanmaalle. Savolaisten vastaava osuus on 84% (Etelä- ja Pohjois-Savossa kasvaneet), keski- ja pohjoispohjalaisten 82%, lappilaisten 81%, varsinaissuomalaisten 77% ja eteläpohjalaisten 71%.

Poikkeuksen muodostavat karjalaiseen heimoon kuuluvat. Heistä vain 64 prosenttia on kotoisin Etelä- tai Pohjois-Karjalasta. Tulos osoittaa karjalaisuuden erityisluonteen – monella on side karjalaisuuteen suvun kautta. Karjalaisiirtolaiset asettuivat aikoinaan ympäri Suomea säilyttäen vahvan identiteettinsä, mikä näkyy vieläkin Karjala-nostalgiana: karjalaisuutta onkin luonnehdittu ennen kaikkea mielentilaksi.⁵² Lisäksi karjalaisuus on yleisin tois-sijaisen heimoidentiteetin lähde, mikä korostaa karjalaisuuden levinneisyyttä.

Ovatko pohjalaiset näyttämisenhaluisia, karjalaiset puheliaita ja savolaiset uteliaita?

Suomalaisiin heimoihin on liitetty ajan saatossa useita ominaisluonteenpiirteitä. Kansan keskuuteen on jäänyt elämään mielikuvia siitä, minkälainen on esimerkiksi tyypillinen pohjalainen, karjalainen tai varsinaissuomalainen. Näitä mielikuvia ovat synnyttäneet muun muassa **Zacharias Topelius** (1875) ja **O.M Reuter** (1904) luonnehdinnoissaan heimojen edustajista. Heimojen erilaisuutta on pohdittu myös viime vuosikymmeninä ja vuosina. Muutto liikkeen myötä heimopiirteiden on arveltu haalistuneen.⁵³

Kirjoissa pohditaan usein, kuinka tosia heimokäsitykset ovat, koska tutkimusta aiheesta on vähän. Arjen uskomukset muokkaavat ihmisten kuvaa itsestään ja on mahdollista, että heimojen edustajista voi tulla itseään toteuttavia ennustuksia. Kun pohjalaisia kehutaan suoriksi, he alkavat pitää suorasanaisuutta kunnia-asianaan, joka on syytä ilmetä käyttäytymisessä.⁵⁴

Heimoja koskeva määrällinen tutkimus on harvassa. Tämän vuoksi on erityisen mielenkiintoista tarkastella, pitävätkö luonnehdinnat paikkansa. Liittävätkö tietyn heimon edustajat itseensä jonkin luonteenpiirteen muita useammin?⁵⁵

Varsinaissuomalaisia on pidetty perinteisesti säntillisinä ja työteliinä, savolaisia vaikeaselkoisina vetkuttelijoina, karjalaisia iloisina, uteliaina ja tunteikkaina, hämäläisiä vaatimattomina ja hiljaisina, eteläpohjalaisia ehdottomina ja näyttämisenhaluisina, pohjoispohjalaisia työteliinä ja vaatimattomina ja lappilaisia välittöminä ja suorapuheisina. Kaiken kaikkiaan on esitetty jakoa tarmokkaan toiminnan länsisuomalaisiin ja eloisiin ja suuri piirteisiin, hötkyilemättömiin itäsuomalaisiin.⁵⁶

Taulukot 3 ja 4 osoittavat, etteivät eri heimoihin kuuluvat eroa luonteeltaan merkittävästi toisistaan. Joitakin pieniä eroja voidaan silti havaita. Stadilaiset, jotka ovat taulukossa erityistapauksena mukana historiallisten heimojen rinnalla, erottuvat suorapuheisuudellaan, uteliaisuudellaan, esiintymishaluisuudellaan ja sillä, etteivät he ole vaatimattomia, mikä sopii osittain kliseisiin.⁵⁷

Varsinaissuomalaiset ovat varsin keskimääräisiä luonteenpiirteiltään. Hämäläisissä on muita hieman vähemmän suorapuheisuutta ja innostumista, mikä sopii hyvin *ei ny ruveta koohtaan, miätitääs ny vähän* -mentaliteettiin. Karjalaisissa on stereotyyppioden mukaisesti hieman tavanomaista enemmän puheliaita – *”Ei tarvitse kauan keskustella karjalaisen kanssa, kun huomaa, että hänen rakkain sanansa on ’mie’.* Karjalainen puhuu mielellään itsensä kautta. *Toisinaan hän suorastaan pakkosyöttää omat asiansa riippumatta siitä, kiinnostaako kuulijaa vai ei”.*⁵⁸

Taulukko 3. Länsisuomalaisiin heimoihin liitetyt piirteet
(niiden osuus, jotka katsovat piirteen kuvaavan itseään täysin), %

	NÄYTTÄMISEN- HALUINEN	KURINALAINEN	TYÖTELIÄS	PIDÄTTÄVÄINEN	EHDOTON	SÄNTILLINEN	SUORAPUHEINEN	VAATIMATON
Stadilaiset	10	18	38	8	10	26	29	9
Varsinaissuomalaiset	9	19	38	10	7	27	26	17
Hämäläiset	7	21	36	11	7	27	22	15
Eteläpohjalaiset	7	20	38	9	10	26	30	13
Keski- tai pohjoispohjalaiset	6	21	43	8	7	29	26	15
Karjalaiset	6	22	41	8	9	29	30	16
Savolaiset	6	19	36	9	7	26	22	13
Lappilaiset	11	23	39	11	9	29	25	20
Kaikki	7	20	39	9	8	28	26	15

Taulukko 4. Itäsuomalaisiin heimoihin liitetyt piirteet
(niiden osuus, jotka katsovat piirteen kuvaavan itseään täysin), %

	HELPOSTI INNOSTUVA	SYDÄMELLINEN	TUNTEENSA NÄYTTÄVÄ	VETKUTTELEVA	UTELIAS	ESIINNTYMI- HALUINEN	PUHELIAS	NAUTISKELEVA
Stadilaiset	26	36	24	7	35	11	26	30
Varsinaissuomalaiset	23	32	26	5	27	7	26	26
Hämäläiset	19	30	22	4	30	4	21	20
Eteläpohjalaiset	20	29	25	4	27	6	21	18
Keski- tai pohjoispohjalaiset	23	33	23	3	27	5	25	23
Karjalaiset	26	33	25	4	27	7	29	24
Savolaiset	25	29	22	4	26	6	24	20
Lappilaiset	26	35	22	1	26	9	18	20
Kaikki	23	33	24	5	29	7	25	23

Erot muihin heimoihin ovat kuitenkin puheliaisuuden osalta pieniä. Karjalaisia on pidetty Suomen tunteellisimpana heimona, mutta **taulukko 4** osoittaa karjalaisten olevan itse asiassa täysin keskimääräisiä tunteidensa näyttämisessä. Lisäksi karjalaisissa on hieman keskimääräistä enemmän suorapuheisuutta, mikä ei varsinaisesti kuulu karjalaisuuden kliseisiin.

Savolaisten keskuudessa on muita hieman vähemmän suorapuheisia, mikä sopii savolaiseen puheenparteen, joka etenee kierrellen ja kaarrellen – *kyllä voe tokkiisa ei*. Eteläpohjalaiset elävät kansan keskuudessa ehdottomina ja itseään kehuvin, mutta aineistosta he erottuvat vain hieman suorapuheisuudellaan ja muita vähäisemmällä nautiskelullaan, mikä tosin sopii hyvin toteamukseen siitä, että pohjalaisia kutkuttaa sanoa asiat suoraan, häikäilemättömästi ja liioittelevasti: *jos ei tykätä niin tapetahan*. Keski- ja pohjoispohjalaiset ovat työteliäitä, mikä sopii hyvin käsitykseen sitkeydestä ja ahkeruudesta.⁵⁹ Lappilaiset ovat vaatimattomia, mutta eivät kovin puheliaita eivätkä vetkuttelevia, mikä ei kumoa eikä vahvista myyttejä lappilaisista.

Heimojen ominaispiirteet ovat haasteellisia kvantitatiiviseen tutkimukseen sovellettaviksi – ihmiset voivat käsittää esimerkiksi uteliaisuuden, vetkuttelevuuden ja ehdottomuuden hyvin eri tavoin, kun kysytään, miten hyvin eri ominaisuudet kuvaavat heitä. Lisäksi lomaketutkimuksissa annetaan usein sosiaalisesti hyväksyttäviä vastauksia – harva myöntää olevansa mahdoton vetkuttelija. Havainnoiva tutkimus voisi tuoda esille erilaisia tapoja käyttäytyä ja toimia. Tarvetta voisi olla laadulliselle kenttätutkimukselle **Topeliuksen** hengessä.

Koska heimokliseet saivat kuitenkin hieman vahvistusta, tuloksia voidaan tulkita alueellisten populaatioiden homogeenisyyden avulla. Vaikka muuttoliike on Suomessa vilkasta erityisesti kasvukeskuksiin, muuttoliike on vähäistä itä-länsi-suunnassa. Juuri jako läntisiin ja itäisiin heimoihin on ollut heimopiirteiden ytimessä.⁶⁰ Muuttoliikkeen vähäisyys voi pitää osin yllä heimojen ominaispiirteitä. Tulkinta saa vahvistusta tämän tutkimuksen tuloksista. Esimerkiksi Satakunnassa asuvista vastaajista vain yksi prosentti on kotoisin Itä-Suomesta, ja vastaavasti Etelä-Karjalassa asuvista vain yksi prosentti on kotoisin Länsi-Suomesta.

Joka tapauksessa käsitykset heimoista elävät vahvoina osin siksi, että ihmisten mieleen jäävät usein tyyppitapaukset, kuten sarkastista huumoria viljelevä varsinaissuomalainen, koruttoman suorapuheinen satakuntalainen, hidas hämäläinen, paljon lupaileva, mutta vähän tekevä karjalainen, uhoava pohjalainen ja vääräleuka savolainen.

Nuoret kaupunkilaisnaiset ja keski-ikäiset maakuntien miehet: enemmän yhteistä kuin eroja

Yhteiskunnallisessa leiri- ja kuplakeskustelussa eroja tehdään muun muassa sukupuolen, iän, koulutuksen ja asuinpaikan mukaisesti. Ovatko suurkaupunkien keskustoissa asuvat alle 35-vuotiaat yliopistokoulutetut naiset ja yli 50-vuotiaat ammatillisen koulutuksen käyneet maaseudun haja-asutusalueella asuvat miehet eri puusta veistettyjä?

Tulokset osoittavat, että yhdistäviä tekijöitä on suhteellisen paljon. Patteriston 30 identiteettitekijästä 13 ei tuo lainkaan tilastollisesti merkitseviä eroja näiden kahden ryhmän välille. Työ, nykyinen kotikunta, harrastukset, perhe, vapaa-ajanviettopaikkakunta, äidinkieli, some, vapaaehtoistyö, pohjoismaalaisuus, lapsuuden kunta, lapsuuden kasvuolosuhteet, vähemmistöasema⁶¹ ja sukupuoli ovat yhtä tärkeitä molemmille ryhmille.

Tilastollisesti hyvin merkitseviä eroja (* $p < 0,001$) syntyy ainoastaan neljän tekijän osalta. Suurkaupunkien keskustoissa asuvat alle 35-vuotiaat yliopistokoulutetut naiset korostavat identiteetissään enemmän ulkonäköä, koulutusta ja maailmankansalaisuuttaan. Yli 50-vuotiailla ammatillisen koulutuksen käyneillä maaseudun haja-asutusalueella asuvilla miehillä puolestaan korostuu enemmän uskonnollisuus. Pienempiä eroja (* $p < 0,01$) tulee esiin siinä, että jälkimmäinen ryhmä kiinnittyy enemmän lapsuuden lähiympäristöön ja maakuntaan sekä vähemmän eurooppalaisuuteen.

Koulutusorientoitunut kosmopoliittisuus ja maakuntahenkinen traditionalismi ovat siis olemassa identiteettien tasolla, mutta muutoin selkeästi jakavia tekijöitä on vähän. Lähipiiriin ja elinpiiriin kiinnittyminen on hyvin samankaltaista tarkastelluissa ryhmissä.

Kuvio 20. Identiteetin rakennuspalaset, jotka yhdistävät ja erottavat suurten kaupunkien keskustojen alle 35-vuotiaita, korkeasti koulutettuja naisia ja yli 50-vuotiaita, ammattikoulun käyneitä maaseudun haja-asutusalueiden miehiä



Päätelmät: suomalaiset ovat pohjimmiltaan samanlaisia

Viime aikoina julkisuudessa on puhuttu paljon suomalaisia jakavista yhteiskunnallisista ristiriidoista. Suomalaisten on katsottu leiriytyneen ja eristäytyneen omiin kupliinsa. Havainto saa tukea myös tutkimuksista, jotka osoittavat suomalaisten jakaantuvan monissa suurissa arvokysymyksissä.⁶²

Tässä raportissa esitellyt tutkimustulokset eivät suoranaisesti haasta näitä tulkintoja, mutta ne auttavat rakentamaan laajempaa perspektiiviä. Olemmeko sittenkään niin erilaisia kuin ajankohtaista poliittista keskustelua seuraamalla voisi ajatella?

Tämän tutkimuksen keskeisin havainto liittyy siihen, että identiteetiltään suomalaiset ovat melko samankaltaisia sukupuolesta, iästä, asuinpaikasta tai esimerkiksi poliittisesta kannasta riippumatta. Identiteetti rakentuu paitsi lähipiiriin ja harrastusten, myös suomalaisuuden, äidinkielen, koulutuksen ja työn ympärille. Nämä kaikki ovat tärkeitä yli 80 prosentille suomalaisista ja niiden merkityksen oman identiteettinsä kannalta sivuuttaa vain muutama prosentti suomalaisista.

Myös lähiympäristö, kotikunta ja maakunta ovat identiteetin rakentajina hyvin tärkeitä. Toisaalta suomalaisten identiteettejä määrittää laaja-alaisesti myös pohjoismaalaisuus ja eurooppalaisuus. Tärkeää on myös huomata, ettei lähiympäristön merkityksen korostaminen ole ristiriidassa kansainvälisyyden kanssa. Suomalaisten identiteetit ovat monikerroksisia, eivätkä eri identiteetin lähteet ole toisensa poissulkevia. Vaikka lähiympäristön, kunnan ja maakunnan merkityksessä on painotuseroja, noin kaksi kolmasosaa pitää niitä tärkeitä identiteettinsä kannalta.

Elämänvaihe ja sosiaalinen status näkyvät

Vaikka suomalaisten identiteettiin liittyvät erot ovat kokonaisuutena melko vähäisiä, painotuseroja ryhmien välillä kuitenkin on havaittavissa myös yksittäisten taustamuuttujien kautta tarkasteltuna. Ikä on yksi merkittävimmistä identiteettieroja selittävistä tekijöistä. Ystävät, koulutus ja harrastukset ovat nuorille hieman keskimääräistä tärkeämpiä. Tulos korostaa sitä, etteivät

identiteetit ja samastumisen kohteet ole millään tavoin pysyviä, vaan ne muuttuvat oman elämäntilanteen mukaan.

Myös yhteiskunnallinen status vaikuttaa hieman kansalaisten painotuksiin. Yliopistokoulutetut korostavat muita selkeästi enemmän koulutusta identiteettissään. Akateemisuus liitetään siis vahvemmin osaksi omaa minuutta kuin esimerkiksi ammatillinen koulutus. Samalla on kuitenkin syytä muistuttaa, että koulutus oli tärkeä identifioitumisen kohde yli 80 prosentille suomalaisista eli kokonaisuudessaan koulutus on tärkeä osa melkein kaikkien suomalaisten identiteettiä.

Toinen mielenkiintoinen painotusero näkyy suhtautumisessa luokka-identiteettiin. Työväenluokkaan, alempaan keskiluokkaan ja keskiluokkaan kuuluvista enemmistö ei pidä luokkataustaa itselleen merkityksellisenä. Sen sijaan ylempään keskiluokkaan tai yläluokkaan kuuluvista enemmistö pitää omaa luokkataustansa tärkeänä osana identiteettiä.

Yhteiskuntaluokan tavoin myös poliittinen kanta on enemmistölle melko merkityksellinen, mutta noin puolet sekä arvokonservatiiveista että arvoliberaaleista korostaa poliittisen kannan merkitystä oman identiteettinsä kannalta. Tulos selittää omalta osaltaan erilaisten arvokysymysten vahvistumista politiikan agendalla ja niihin liittyvien näkemyserojen törmäystä esimerkiksi sosiaalisessa mediassa.

Alueelliset identiteetit yllättävän tärkeitä

Alueellisten identiteettien osalta selvimmät erot liittyvät ensinnäkin koulutustaustaan. Korkeasti koulutetut eivät ole yhtä juurtuneita asuinpaikkaansa kuin vähemmän koulutetut. Selitys liittyy todennäköisesti korkeasti koulutettujen maantieteelliseen liikkuvuuteen Suomen sisällä. Muuttoliike vie opiskelemaan lähteviä ja korkeasti koulutettuja pienemmiltä paikkakunnilta suurin kaupunkeihin, minkä seurauksena paikalliset ja alueelliset identiteetit menettävät heille jossain määrin merkitystään.

Yleisellä tasolla suomalaiset ovat kuitenkin hyvin kiinnittyneitä sekä lähiympäristöönsä, kuntaan että maakuntaan. Alueelliset identiteetit ovat jopa yllättävän vahvoja. Niin lapsuuden kasvuympäristöllä kuin nykyisellä asuinympäristöllä on suuri merkitys ihmisille. Leimallista on myös identiteettien monikerroksisuus: suomalaiset kiinnittyvät suhteellisen vahvasti niin paikallistasoon kuin kansainväliseen yhteisöön.

Alueellinen kiinnittyminen vaihtelee kuitenkin suuresti maakunnittain. Etelä- ja Pohjois-Karjala, Etelä-Pohjanmaa, Pohjanmaa ja Lappi ovat vahvo-

jen identiteettien maakuntia. Päijät-Häme on puolestaan selkein esimerkki heikon maakuntaidentiteetin maakunnasta.

Heimot menettävät merkitystään sukupolvien vaihtuessa, mutta ne eivät ole merkityksettömiä nuorille. Identiteetin kannalta heimo on yhtä tärkeä kuin maailmankansalaisuus. Selväpiirteisiin heimoihin linkittyvissä maakunnissa on vahva alueellinen identiteetti: karjalaisuus, pohjalaisuus ja savolaisuus ovat väkevästi koettuja.

Mikä merkitys paikkaan kiinnittyvillä identiteeteillä on alueelliselle elinvoimalle? Vahva samastuminen voi luoda positiivista me-henkeä maakunnan sisällä ja olla yhteydessä maakunnalliseen profiloitumiseen. Kuntakentällä on puolestaan tehty jo pitkään brändäystyötä, johon kuuluu myös kuntaidentiteetin luominen. Lisäksi kaupunginosa- ja kylätoiminta on Suomessa vahvaa. Tässä mielessä on luontevaa, että paikkaan sidotut identiteetit ovat tärkeitä suomalaisille.

Eriytymisen tutkimiselle tarvetta

Tätä tutkimusta varten tehdyissä ryhmäkeskusteluissa osanottajia pyydettiin lopuksi miettimään, millaisten piirteiden he toivoisivat vahvistuvan suomalaisessa yhteiskunnassa. Reaktiona omaan aikaamme liitetyle itsekkyydelle keskustelijat toivoivat paluuta yhteisöllisempään aikaan, jolloin ”ihmiset huolehtivat toisistaan”.

Vaikka monikerroksiset identiteetit ja suomalaisten identiteettien rakennuspalasten samankaltaisuus ei millään tavalla pyyhi pois eroja kansalaisten poliittisissa kannoissa ja arvomaailmassa, tämän tutkimuksen tulokset toimivat hyvänä muistutuksena siitä, että suomalaisten identiteeteissä ei ole suuria, perustavanlaatuisia eroja.

Toisaalta, kuplakeskustelussa on korostunut ihmisten elinpiirien, arjen ja arvojen eriytyneisyys. Vaikka identiteetin peruspilarit ovat suomalaisilla samanlaisia, arvojen ja asenteiden tasolla vallitsee syvempiä railoja: muun muassa työmarkkinat, maahanmuuttoon liittyvät kysymykset, eriarvoistuminen sekä maaseudun ja kaupunkien vastakkainasettelu ovat tunteita herättäviä teemoja. Julkista keskustelua seuraamalla syntyy kuva, että kansalaisia yhdistävä liimapinta on vähissä.

Seuraavassa julkaisussa pureudutaankin siihen, mitkä asiat yhdistävät ja erottavat suomalaisia. Kuinka repiviä ristiriidat todellisuudessa ovat?

Loppuviitteet

- 1 Waterman 2010.
- 2 esim. Swann 2005.
- 3 esim. Ashmore, Deaux & McLaughlin-Volpe 2004, De Fina 2007, Tajfel & Turner 1986.
- 4 Saastamoinen 2006, 170.
- 5 Eri menetelmillä kerätyille aineistoille on tyypillistä, että vastausjakaumissa on eroja keruutavasta riippuen, ks. esim. Grönlund & Strandberg 2014; Huhtanen ym. 2015.
- 6 Nykyisin on varsin tyypillistä hankkia aineistoja yhdistämällä eri menetelmiä. Esimerkiksi European Values Study -arvotutkimuksessa kenttä- ja Internet-haastatteluja on vastaavassa suhteessa kuin tässä tutkimuksessa.
- 7 Vastajaat arvioivat kategorioita neliportaisella asteikolla: erittäin tärkeä, jokseenkin tärkeä, ei kovin tärkeä ja ei lainkaan tärkeä. Vastajilla oli lisäksi mahdollisuus valita *en osaa sanoa* -vaihtoehto, mutta sen osuus on pieni. Yleisesti ottaen vastaaminen kyselyyn koettiin siis verrattain helpoksi.
- 8 Scabini & Manzi 2011, 565–566.
- 9 Roth & Pasanen 2017.
- 10 mt.
- 11 Rintamäki 2016, 38–39.
- 12 Roth & Pasanen 2017.
- 13 Stubager 2009.
- 14 vrt. Westinen 2015, 113.
- 15 mt.
- 16 Erola 2000, 35–38; Kahma 2011; ks. myös Kolbe 2014.
- 17 vrt. Erola 2010.
- 18 Vastajia pyydettiin sijoittamaan itsensä janelle asteikolla 0–10, jossa 0=eniten arvoliberaali ja 10=eniten arvokonservatiivi. Kategoriat muodostettiin seuraavasti: erittäin arvoliberaali (0–2), arvoliberaali (3–4), ei arvokonservatiivi eikä arvoliberaali (5), arvokonservatiivi (6/7), erittäin arvokonservatiivi (8–10).
- 19 Äidinkielen merkitystä identiteetin kannalta käsitellään tarkemmin raportissa, jossa tarkastellaan ruotsin- ja suomenkielisten identiteettejä.
- 20 Tuloksiin liittyy jonkin verran epävarmuutta, sillä tulokset poikkesivat voimakkaasti käyntihaastatteluisissa ja internetpaneelissa. Nettipaneelissa nuoret eivät painottaneet sukupolvea identiteetissään yhtä vahvasti kuin käyntihaastatteluisissa.
- 21 Sarpila 2012, 14–15.
- 22 Palmu ym. 2012, 77.
- 23 Ketola ym. 2016, 61–63.
- 24 Westinen 2015, 119.
- 25 Nykänen 2012.
- 26 Ketola ym. 2016.

- 27 Kekäläinen 2016.
- 28 Suomen virallinen tilasto 2015.
- 29 Östman 2015.
- 30 Roth & Pasanen 2017.
- 31 ks. esim. Kytö ja Kral-Leszczynska, 2013, Aro 2016.
- 32 Robertson 1995, Torkington 2012.
- 33 Vesala, Vihinen & Rantamäki-Lahtinen 2011.
- 34 Kategoriat heijastelevat vastauksia tämän tutkimuksen avokysymykseen *mitkä asiat erityisesti yhdistävät suomalaisia?*
- 35 Westinen 2015.
- 36 Lapsuuden kasvuympäristö korostui kokonaisuudessaan huomattavasti enemmän käyntihaastatteluaineistossa internetpaneeliaineistoon verrattuna. Tämän vuoksi niitä koskeviin prosenttiosuuksiin liittyy muita enemmän epävarmuutta.
- 37 Helander ym. 2006.
- 38 Pekola-Sjöblom 2017.
- 39 vrt. Siltaoja 2013, 108–109.
- 40 ks. Kuisma & Mäkelä 2015.
- 41 Roth & Pasanen 2017.
- 42 Vesala ym. 2011.
- 43 Laamanen 2007.
- 44 Pikkala 2014.
- 45 Heinonen 2011, 97.
- 46 Kunnallisanalan kehittämissäätö 2017.
- 47 Vainikka 2015, 73, 114.
- 48 vrt. Kunnallisanalan kehittämissäätö 2017.
- 49 Rautio ym. 2011.
- 50 ks. mt. 122.
- 51 Rasilainen & Jääskeläinen 2015.
- 52 mt.
- 53 ks. esim. Malmberg & Vanhatalo 1985, Siltaoja 2013, Rasilainen & Jääskeläinen 2015, Yle 2015a, Yle 2015b, Yle 2017, MTV3 2017.
- 54 Siltaoja 2013.
- 55 Kyselyssä vastaajat saivat arvioida, kuinka hyvin annetut luonteenpiirteet kuvaavat heitä asteikolla: kuvaa minua täysin, kuvaa minua jonkin verran, kuvaa minua vain vähän, ei kuvaa minua lainkaan, en osaa sanoa. Tarkastelu kohdistuu niihin vastaajiin, jotka sanovat jonkin ominaisuuden tai luonteenpiirteen kuvaavan itseään täysin. Täten aineistosta saadaan esiin, onko jokin ominaisuus hyvin vahva tietystä heimossa.
- 56 Malmberg & Vanhatalo 1985; Rasilainen & Jääskeläinen 2015; Malmberg 2016.

- 57 ks. Rasilainen & Jääskeläinen 2015, 9–11.
- 58 mt. 132–133.
- 59 mt. 162, 227.
- 60 ks. Malmberg & Vanhatalo 1985, Malmberg 2016.
- 61 Vähemmistö viittaa tässä siihen, että kumpikaan näistä ryhmistä ei koe vähemmistöä identiteettinsä kannalta tärkeänä.
- 62 Pitkänen & Westinen 2016a, 2016b.

LÄHTEET

Kirjallisuus

- Ashmore, R. D., Deaux, K., & McLaughlin-Volpe, T. (2004), An organizing framework for collective identity: Articulation and significance of multidimensionality. *Psychological Bulletin*, 130, 80–114.
- De Fina, A. (2007), Code-switching and the construction of ethnic identity in a community of practice. *Language in Society*, 36, 371–392.
- Erola, Jani (2000), Häviävätkö luokkaerot? Kulutus pohjaisten luokkaerojen merkitys riskiyhteiskunnassa. *Futura* 3. 26–40.
- Erola, Jani (2010), *Luokaton Suomi? Yhteiskuntaluokat 2000-luvun Suomessa*. Helsinki: Gaudeamus.
- Grönlund, Kimmo & Strandberg, Kim (2014), Online panels and validity – Representativeness and attrition in the Finnish eOpinion panel, teoksessa Callegaro, M., Baker, R., Bethlehem, J., Göritz, A., Krosnick, J., ja Lavrakas, P., (toim.) *Online Panel Research: A Data Quality Perspective*, Wiley-Blackwell.
- Heinonen, Jouko (2011), Päijäthämäläinen kuntaidentiteetti. *Kuntien palvelurakenteiden kehittämisprojekti*. Päijät-Hämeen liitto.
- Helander, Voitto & Pekola-Sjöblom, Marianne (2006), Alueelliset kohteet samastumiskohteina, teoksessa *Kuntalainen – kansalainen, Tutkimus kuntalaisten asenteista ja osallistumisesta 1996–2004*, KuntaSuomi 2004 -tutkimuksia nro 56, Helsinki.
- Huhtanen, Petri, Mustonen, Heli ja Mäkelä, Pia (2015), *Effects of telephone versus face-to-face survey modes on reports of alcohol-related attitudes, harms and alcohol consumption*
- Hänninen, Kaarlo (1927), *Kansakoulun maantieto ja kotiseutuoppi*.
- Kahma, Nina (2011), *Yhteiskuntaluokka ja maku*. Väitöskirja. Sosiaalitieteiden laitos, Helsingin yliopisto
- Kekäläinen, Sonja (2016), *Elän makeeta elämää, päällä parempaa Seppälää. Ulkonäköpääoman merkitykset ikäryhmien ja ammattiasemien perusteella*. Taloussosiologian pro gradu -tutkielma. Turun yliopisto.

Ketola Kimmo, Hytönen Maarit, Salminen Veli-Matti, Sohlberg Jussi & Sorsa, Leena (2016), *Osallistuva luterilaisuus. Suomen evankelis-luterilainen kirkko vuosina 2012–2015: Tutkimus kirkosta ja suomalaisista*. Kirkon tutkimuskeskuksen julkaisuja 125.

Kolbe, Laura (2014), *Yläluokka. Olemisen sietämätön vaikeus*. Helsinki: Kirjapaja.

Kuisma, Juha & Mäkelä, Matti (2015), *Kyliä tulevaisuus*. Polemia-sarjan julkaisu nro 96. Kunnallisalan kehittämissäätiö.

Kunnallisalan kehittämissäätiö (2017), *Maakuntapuntari*. Helsinki: KAKS.

Kytö, Hannu & Kral-Leszczynsk, Monika (2013), *Muuttoliikkeen voittajat ja häviäjät*. <http://bit.ly/2ttO5Ta>

Laamanen, Elina (2007), *Vapaaehtoiset pakkoliitokset? Diskurssianalyttinen tutkimus kuntarakennetta koskevasta julkisesta keskustelusta*. Acta nro 194. Helsinki: Suomen Kuntaliitto. Tampereen yliopisto.

Malmberg, Ilkka (2016), Länsi vs. itä. Mitä murteesi sinusta kertoo? *HS-Tee-*ma-lehti.

Malmberg, Ilkka & Vanhatalo, Tapio (1985), *Heimoerot esiin ja härnäämään!* Weilin + Göös.

Nykänen, Tapio (2012), "Vanhoillislestadiolaisuus ja esivallan poliittinen teologia". *Politiikka*, 2: 119–130.

Palmu, Harri; Salomäki, Hanna; Ketola, Kimmo; Niemelä, Kati (2012), *Haastettu kirkko. Suomen evankelis-luterilainen kirkko vuosina 2008–2011*. Kirkon tutkimuskeskus.

Pekola-Sjöblom, Marianne (2017), ARTTU2, *Kuntalaistutkimus 2017*. Helsinki: Kuntaliitto.

Pikkala, Sari (2014), *Äänestyskäyttäytyminen, paikallisidentiteetti ja osallistuminen*. <http://bit.ly/2tvogLE>

Pitkänen, Ville & Westinen, Jussi (2016a), *Kenen mitta on täysi? Tutkimus yhteiskunnallisesta ilmapiiiristä Suomessa*. Helsinki: e2.

Pitkänen, Ville & Westinen, Jussi (2016b), *Miksi hallitukset kompuroivat? Tutkimus puolueiden kannattajien näkemyseroista*. Helsinki: e2.

Purhonen, Semi (2002), "Sukupuolvikäsitteen kolme ulottuvuutta. Diskursiivisen dimension merkitys sukupuolvitietoisuuden rakentumisessa". *Sosiologia*, 39:1, 4–17.

- Purhonen, Semi, Hoikkala, Tommi & Roos, J.P. (2008), *Kenen sukupolveen kuulut? Suurten ikäluokkien tarina*. Helsinki: Gaudeamus.
- Rasilainen, Reino & Jääskeläinen, Soili (2015), *Komiat, reirut ja lupsakkaat. Heimot ja maakunnat kaskujen valossa*. Helsinki. Valitut Palat.
- Rautio, Pekka, Äikäs, Topiantti & Kohvakka, Mikko (2011), *Jaetun maakunnan identiteetti. Näkökulmia eteläkarjalaiseen identiteettikeskusteluun*. Lappeenranta: Etelä-Karjala-instituutti. Raportti 15.
- Reuter, O.M. (1904), *Suomea samoilemassa. Maamme luonto, kansa ja kehitys*.
- Rintamäki, Katri (2016), *Työ arjessa: Työn kokemus suomalaisten arkielämässä 2000-luvulla*. Annales Universitatis Turkuensis C 427.
- Robertson, Roland (1995), Glocalization: Time-space and homogeneityheterogeneity. In Mike Featherstone, Scott Lash & Roland Robertson (toim.), *Global Modernities*. London: Sage, 25–44.
- Saastamoinen, Mikko (2006), Minuus ja identiteetti tutkimuksen haasteina. Teoksessa Pertti Rautio & Mikko Saastamoinen (toim.) *Minuus ja identiteetti. Sosiaalipsykologinen ja sosiologinen näkökulma*. Tampere University Press.
- Sarpila, Outi (2012), Minun sukupolveni, sinun sukupolvesi. Teoksessa Sukupolvien väliset suhteet. Suuret ikäluokat eläkeiässä Suomalaiset nuoret itsenäistyvät varhain. *Hyvinvointikatsaus 1/2012*. Tilastokeskus.
- Scabini, Eugenia, & Manzi, Claudia (2011) Family Processes and Identity. Teoksessa Seth J. SchwartzKoen Luyckx, Vivian L. Vignoles (toim.) *Handbook of Identity Theory and Research*. Springer, New York, NY
- Siltaoja Jarmo (2013), *Kyllä voe tokkiisa ei! – johdatus savolaiseen puhetautoon*. Helsinki: Suomalaisen Kirjallisuuden Seura
- Stubager, Rune (2009), Education-based group identity and consciousness in the authoritarian-libertarian value conflict. *European Journal of Political Research*, 48, 204–233.
- Swann, W. B. (2005), *The self and identity negotiation*. Interaction Studies, 6, 69–83.
- Tajfel, H., & Turner, J. C. (1986), The social identity theory of intergroup behavior. Teoksessa S. Worchel & W. G. Austin (toim.), *The psychology of intergroup behavior*, Chicago: Nelson Hall, 7–24.

Tuohinen, Titta (2010), Nuorten 'työeetos' – protestanttisesta etiikasta työyhteisöjen henkeen? *Työpoliittinen Aikakauskirja* 4, 33–42.

Topelius, Zacharias (1875), *Maamme-kirja*.

Torkington, Kate (2012), *Place and Lifestyle Migration: The Discursive Construction of 'Glocal' Place-Identity*. *Mobilities*. <http://bit.ly/2oYVAfq>

Vainikka, Joni (2015), *Identities and regions: Exploring spatial narratives, legacies and practices with civic organizations in England and Finland*. *Nordia Geographical Publications* 44:3: 1–172.

Vesala, Mikko, Vihinen, Hilikka & Rantamäki-Lahtinen, Leena (2011), *Maa-merkit-barometri*. Sitra. <http://bit.ly/2oZmSSW>

Waterman, A. S. (1999). Identity, the identity statuses, and identity status development: A contemporary statement. *Developmental Review*, 19, 591–621.

Westinen, Jussi (2015), *Cleavages in Contemporary Finland. A Study on Party-Voter Ties*. Väitöskirja. Åbo: Åbo Akademi University Press.

Muut lähteet

Aro, Timo (2017), *Alue- ja väestörakenteen muutos kaupungistumisen näkökulmasta*. Esitelmä 28.9.2017. <http://bit.ly/2Fsiz9C>

MTV3 (2017), Mihin Suomen heimoon kuulut? <http://bit.ly/2p19I7J>

Roth, Sari & Pasanen, Katriina (2017): *Suomalaisten identiteetin muodostuminen – kvalitatiivinen tutkimus*. Taloustutkimus.

Suomen virallinen tilasto (SVT): *Väestön tieto- ja viestintätekniikan käyttö* [verkkajulkaisu]. ISSN=2341-8699. 13 2015, Liitetaulukko 24. Yhteisöpalveluiden käyttö iän, toiminnan, koulutusasteen, asuinpaikan kaupunkimaisuuden ja sukupuolen mukaan 2015, %-osuus väestöstä. Helsinki: Tilastokeskus [viitattu: 22.1.2018]. Saantitapa: <http://bit.ly/2FAO5FH>

Yle (2015a), <http://bit.ly/2G5H3Xi>

Yle (2015b), <http://bit.ly/2Ici1Gw>

Yle (2017), *Kiersimme isänmaata – tällaisia ovat Suomen heimot vuonna 2017*. <http://bit.ly/2FznJnr>

Östman, Sari (2016) *Sosiaalinen media muokkaa identiteettiä* 19.3.2015. <http://bit.ly/2Fzo75n>

LIITE 1.

KYSELYTUTKIMUKSEN TOTEUTUS

Internetpaneeli

Internetpaneelitutkimuksen tiedonkeruu toteutetaan siten, että ensin paneelista poimitaan käytettävissä olevien taustatietojen perusteella tutkimukseen sopiva kohderyhmä, minkä jälkeen valitulle kohderyhmälle lähetetään tutkimuskutsut sähköpostitse. Tutkimukseen suostuvat osallistuvat tutkimukseen Internetin välityksellä, käyttäjätunnuksin ja salasanoin suojatussa CAWI-ympäristössämme (Computer Aided Web Interview). Tutkimusvastaukset tallentuvat suoraan Taloustutkimuksen palvelimelle, josta ne ovat edelleen analysoitavissa.

Taloustutkimuksen Internetpaneeli on perustettu vuonna 1997. Se on pisimpään Suomessa toiminut valtakunnallinen Internetpaneeli. Kyseessä on paneeli, johon tutkijat valitsevat vastaajat samalla tavoin kiintiöpoiminnalla kuin esimerkiksi valtakunnallisissa puhelin- ja käyntihaastattelututkimuksissa.

Tutkimuksen kohdejoukkona on Suomen 15–79-vuotias väestö. Otos on muodostettu Taloustutkimuksen Internetpaneelin jäsenten keskuudesta siten, että se vastaa Suomen aikuisväestöä iän, sukupuolen ja asuinpaikan mukaan. Internetpaneelin rekrytointi tapahtuu kokonaisuudessaan Taloustutkimuksen valtakunnallisesti edustavien tutkimusten yhteydessä tai erillisen väestörekisterikeskuksen satunnaisotokseen perustuvan rekrytointiprosessin kautta, mikä takaa tutkimusten edustavuuden, luotettavuuden ja korkean vastausprosentin. Internetpaneelissa on tällä hetkellä yli 50 000 jäsentä.

Tutkimuksen virhemarginaali on noin ± 1 prosenttiyksikkö 95 prosentin luottamustasolla. Se tarkoittaa, että jos tehdään sata erillistä tutkimusta, niistä 95 tuottaa tuloksen, joka on kyseisen virhemarginaalin sisällä. Virhemarginaali kertoo siitä, millaisia riskejä otantasattuma aiheuttaa tulosten yleistettävyydelle – otokseen saattaa valikoitua liian suuri tai pieni osuus tietyllä tavalla ajattelevia ihmisiä. Tällaisten vääristymien mahdollisuutta pyritään välttämään poimimalla vastaajat kiintiöiden mukaan ja satunnaisesti: kenellä tahansa kohdejoukkoon kuuluvalla on yhtä suuri todennäköisyys tulla valituksi vastaajien joukkoon.

Lähde: Taloustutkimus Oy

Käyntihaastattelut

Otannan perusteena on lähtöosoitejärjestelmä eli vastaajat etsitään ovelta ovelle -periaatteella. Yhdestä lähtöosoitteesta edeten tehdään viisi haastattelua. Lähtöosoitteen valinta perustuu satunnaisuuteen ko. aluekiintiön sisällä, eli kaikilla perusjoukkoon kuuluvilla on yhtä suuri todennäköisyys tulla valituksi otokseen.

Tutkimus on tehty henkilökohtaisina haastatteluina. Kohderyhmänä on Suomen 18–79-vuotias väestö Ahvenanmaata lukuun ottamatta. Tiedonkeruu tapahtuu kannettavilla tietokoneilla pääsääntöisesti vastaajien kodeissa. Haastatteluista osa tehtiin halleissa (kauppakeskuksissa) pääkaupunkiseudulla.

Otos muodostettiin kiintiöpoiminnalla, jossa kiintiöinä olivat kohderyhmän valtakunnallinen ikä-, sukupuoli-, aluejakauma. Otos on painotettu kohderyhmää vastaavaksi. Painotetut N-luvut vastaavat Suomen 18–79-vuotiaasta väestöstä tuhansina (SVT 31.12.2017).

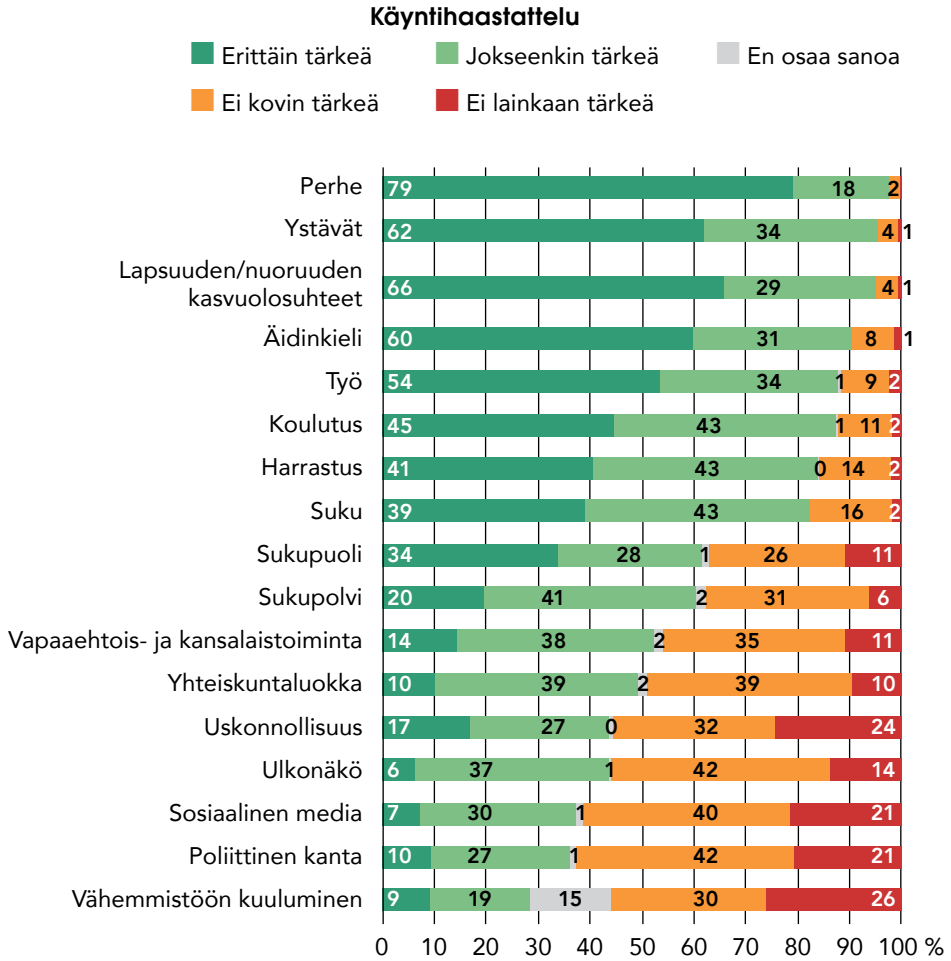
Haastattelut tehtiin 5.10.2017–11.1.2018. Tätä tutkimusta varten haastattelijoille annettiin kirjalliset työohjeet.

Haastattelijoiden työtä valvottiin haastattelijakohtaisilla taulukoinneilla sekä vastaajille puhelimitse tehdyillä pistokokeilla.

Tutkimuksen virhemarginaali on kokonaistulosten osalta noin ± 3 prosenttiyksikkö 95 prosentin luottamustasolla. Se tarkoittaa, että jos tehdään sata erillistä tutkimusta, niistä 95 tuottaa tuloksen, joka on kyseisen virhemarginaalin sisällä. Virhemarginaali kertoo siitä, millaisia riskejä otantasattuma aiheuttaa tulosten yleistettävyydelle – otokseen saattaa valikoitua liian suuri tai pieni osuus tietyllä tavalla ajattelevia ihmisiä. Tällaisten vääristymien mahdollisuutta pyritään välttämään poimimalla vastaajat kiintiöiden mukaan ja satunnaisesti: kenellä tahansa kohdejoukkoon kuuluvalla on yhtä suuri todennäköisyys tulla valituksi vastaajien joukkoon.

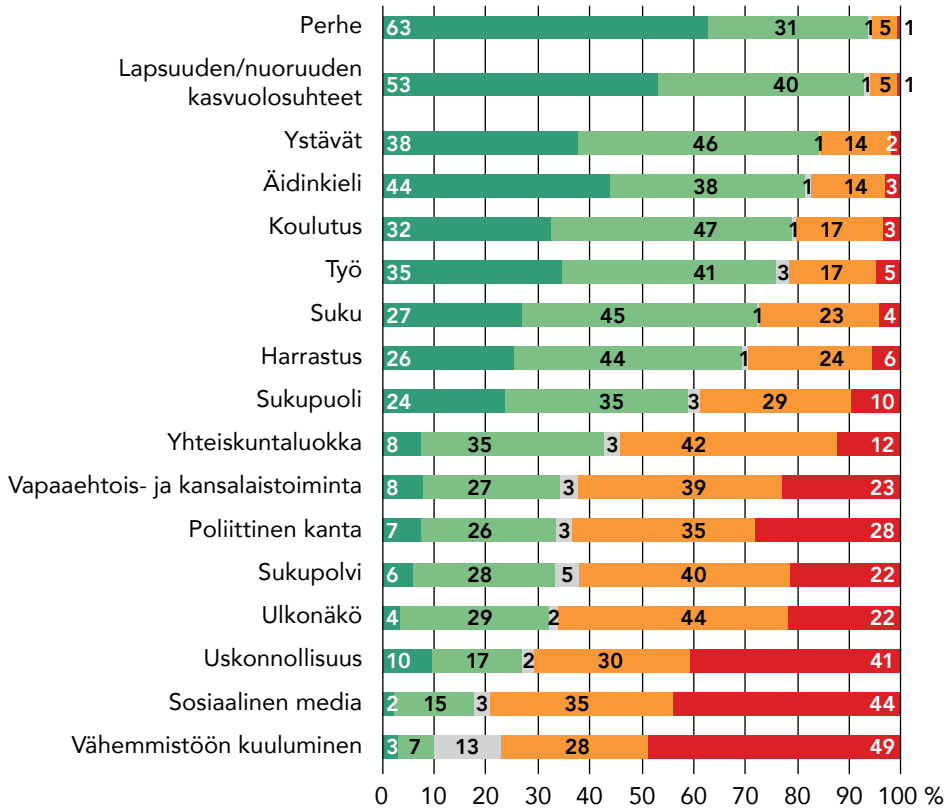
Lähde: Taloustutkimus Oy

LIITE 2. PERUSJAKAUMAT KÄYNTIHAASTATELU- JA INTERNETPANEELIAINEISTOISSA

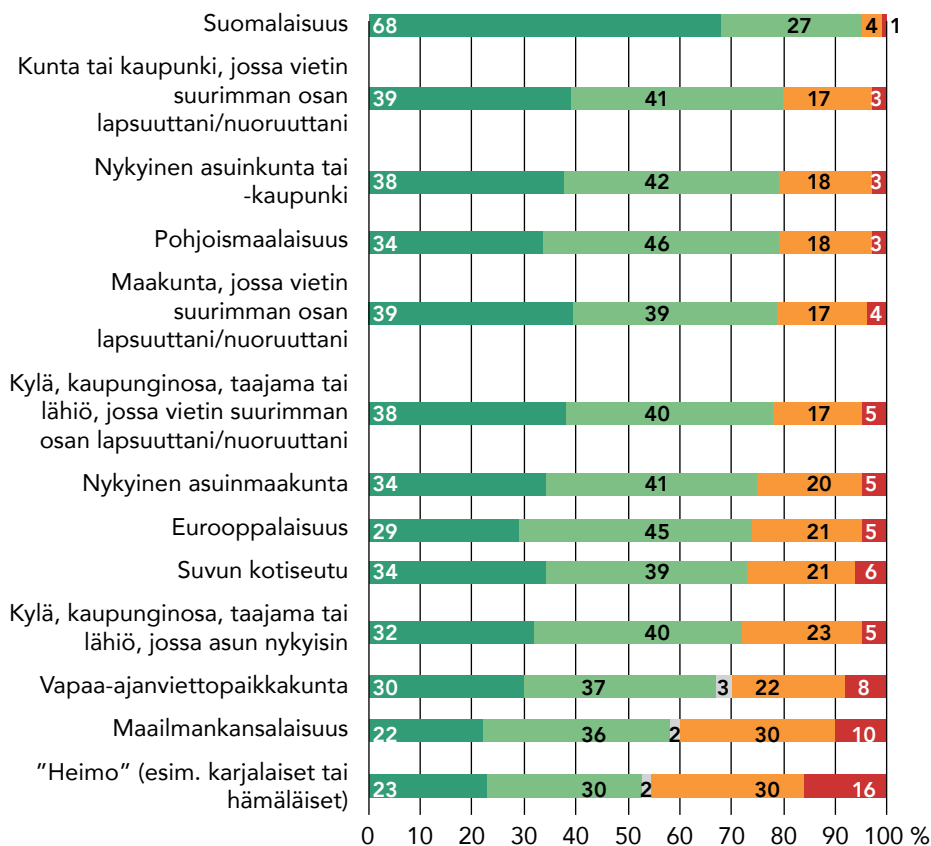
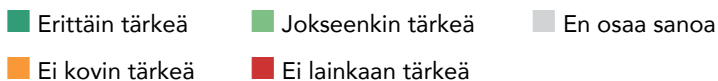


Internetpaneeli

■ Erittäin tärkeä ■ Jokseenkin tärkeä ■ En osaa sanoa
■ Ei kovin tärkeä ■ Ei lainkaan tärkeä

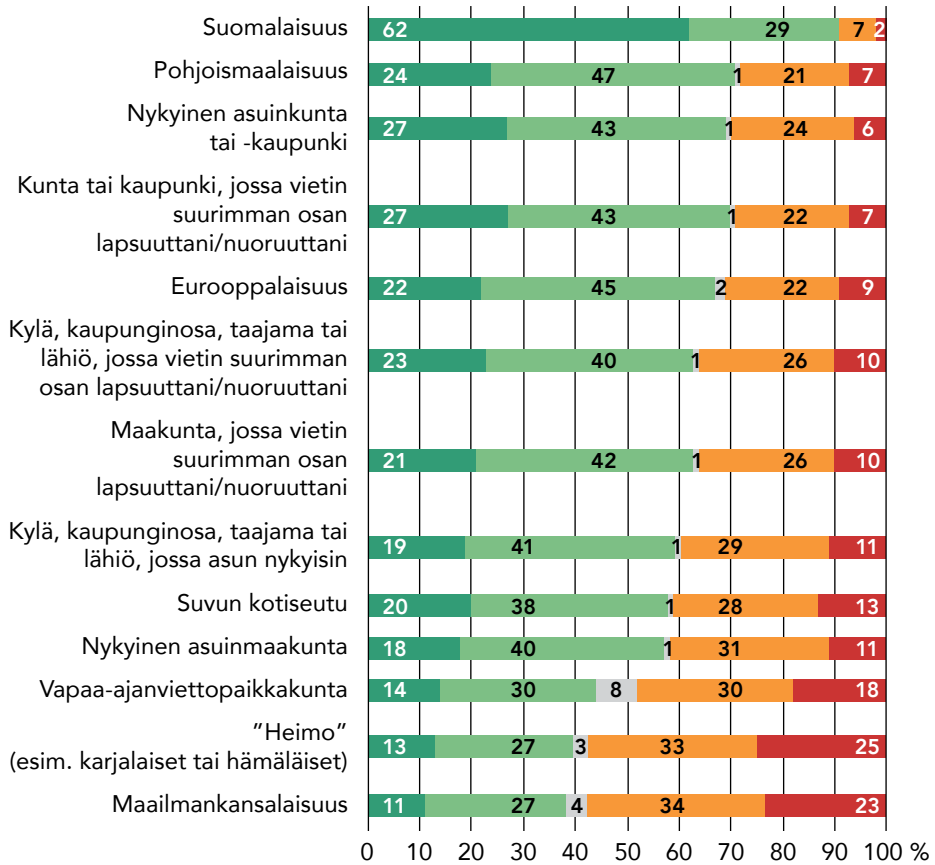


Käyntihaastattelu



Internetpaneeli

■ Erittäin tärkeä
 ■ Jokseenkin tärkeä
 ■ En osaa sanoa
■ Ei kovin tärkeä
 ■ Ei lainkaan tärkeä





skr.fi

Mistä suomalaisten identiteetit muodostuvat? Ovatko yhteiskuntaluokka ja työ enää tärkeitä? Missä puolueissa poliittisuus on väkevin-tä ja ulottuu kannattajien identiteetteihin saakka? Onko maakunnilla ja heimoilla merkitystä?

Ainutlaatuinen tutkimus suomalaisten identiteeteistä antaa vastauksia näihin kysymyksiin. Tutkimus nojaa yli 6000 suomalaisen vastauksiin.

